

Mia Jänkä

**KOULUKURAATTORI NUORTEN HYVINVOINNIN
TUKIJANA**

Kysely erään kokkolalaisen yläkoulun 8. ja 9. vuosiluokan oppilaille

**Opinnäytetyö
KESKI-POHJANMAAN AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaalialan koulutusohjelma
Marraskuu 2011**

TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ

Yksikkö Hyvinvoinnin ja kulttuurin yksikkö	Aika Marraskuu 2011	Tekijä/tekijät Mia Jänkä
Koulutusohjelma Sosiaali-alan koulutusohjelma		
Työn nimi KOULUKURAATTORI NUORTEN HYVINVOINNIN TUKIJANA: Kysely erään koululaisen yläkoulun 8. ja 9. luokan oppilaille		
Työn ohjaaja Kerstin Peltonen	Sivumäärä 47+5	
Työelämäohjaaja Eija Wikström		
<p>Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää yläkoulun oppilaiden ajatuksia ja näkemyksiä koulukuraattorin palveluista sekä miten oppilaat haluaisivat koulukuraattorin palveluita kehittää. Laadukkailla ja nuorten tarpeisiin vastaavilla kuraattoripalveluilla voidaan ennaltaehkäistä ja tukea nuorten hyvinvointia. Tutkimuksessani en keskity vain niihin, jotka ovat käyttäneet koulukuraattorin palveluita, vaan tarkastelen aihetta yleisesti oppilaiden näkökulmasta.</p> <p>Kohderyhmänä tutkimuksessani olivat 8. ja 9. vuosiluokan oppilaat, joista kummaltakin vuosiluokalta valittiin kaksi luokkaa tutkimukseen eli yhteensä tutkimukseen osallistui neljä luokkaa. Tutkimusaineiston keräsin puolistrukturoidulla kyselylomakkeella. Toteutin kyselyn toukokuussa 2011 Länsipuiston yläkoululla. Kyselyyn vastasi yhteensä 71 oppilasta.</p> <p>Tutkimukseni osoitti, että nuoret kokivat tärkeimmäksi hyvinvoinnin tekijäksi perheen ja ystävät. Lisäksi hyvinvoinnin katsottiin koostuvan rahasta, ruokavaliosta ja harrastuksista. Eniten kuraattorin tukea tarvittiin koulunkäyntiin, päihteisiin ja mielialaan liittyvissä asioissa. Hyvin monessa vastauksessa tuli ilmi, että kuraattorin työ oli oppilaille epäselvää. Oppilaat toivoivatkin, että kuraattori pitäisi oppitunteja tai kävisi välillä kertomassa työstään. Oppilaiden mielestä kuraattori näkyi hyvin vähän koulun arjessa. Kuraattorin luokse oppilaat kokivat tarvittaessa pääsevänsä hyvin.</p>		
Asiasanat hyvinvointi, koulukuraattori, laatu		

ABSTRACT

CENTRAL OSTROBOTHNIA UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES Unit of welfare and culture	Date November 2011	Author Mia Jänkä
Degree programme Degree Programme in Social Services		
Name of thesis School Social Worker as a Supporter of Young People's Well-Being. Survey of a Junior High in Kokkola, 8 and 9 Grade Students.		
Instructor Kerstin Peltonen		Pages 47+5
Supervisor Eija Wikström		
<p>Purpose of this study was to solve junior high school pupils' thoughts and opinions about school social worker services and how the students would want to develop those services. High-quality school social worker services that respond to needs of young people can have preventive effect and they can support welfare of young people. Purpose of this study does not only focus on students who have used school social worker services. Topics was looked at generally from the point of view of students.</p> <p>Purpose of this study was to target 8th and 9th grader students. Among both year classes two classes were chosen to research. In this study was participated by four classes. Research data was gathered by half-structured questionnaires at Länsipuisto Junior High School in May 2011. A total of 71 students responded to the survey.</p> <p>According to research young people experienced as the most important well-being factor their family and friends. In addition to that welfare was considered consisting of money, diet and hobbies. The most support from school social worker was needed for school, substance abuse and mood related factors. Quite a number of replies revealed that the work of school social worker was unclear for pupils. Pupils wished to that school social worker should give lessons or would tell about the work of a school social worker. Pupils thought that school social worker was seen very little in everyday school life. Access to school social worker when necessary was considered easy.</p>		
Key words Welfare, school social worker, quality		

TIIVISTELMÄ	
ABSTRACT	
SISÄLLYS	
1 JOHDANTO	1
2 HYVINVOINNIN MÄÄRITTELY	3
2.1 Hyvinvoinnin kolme ulottuvuutta	3
2.2 Toiminnan kautta saavutettu hyvinvointi	5
2.3 Nuorten hyvinvoinnin haasteet Suomessa	7
3 KOULUKURAATTORI OSA KASVATUSYHTEISÖÄ	9
3.1 Koulukuraattorityön historia Suomessa	9
3.2 Uusi lastensuojelulaki ja koulukuraattoripalvelut	10
3.3 Koulukuraattorin asiakkaaksi ohjautuminen	11
3.4 Koulukuraattorityön sisältö	12
4 LAADUN MÄÄRITTELY	14
4.1 Julkisen sektorin erityispiirteet ja laadun arviointi	15
4.2 Asiakaslähtöisyys ja sen haasteet koulukuraattorityölle	16
4.3 Haasteet koulukuraattorityön laadulle	17
5 AIKAISEMMAT TUTKIMUKSET	20
6 TUTKIMUKSEN TARKOITUS	21
7 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	22
7.1 Tutkimusmenetelmä ja kohderyhmä	22
7.2 Tutkimusaineiston keruu ja analysointi	22
7.3 Luotettavuus	24
8 TUTKIMUKSEN TULOKSET	25
8.1 Hyvinvointi oppilaiden kokemana	25
8.2 Oppilaiden ajatukset ja kokemukset koulukuraattorin työstä	28
8.3 Koulukuraattorityön laatu ja oppilaiden toiveet työtä kohtaan	36
9 JOHTOPÄÄTÖKSET TUTKIMUSTULOKSISTA	39
10 POHDINTA	43
LÄHTEET	45
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Nuoruus on elämänvaihe, jonka läpikäymiseksi osa nuorista tarvitsee koulukuraattorin tukea. Laadukkaalla koulukuraattorityöllä voidaan ennaltaehkäistä oppilaan ongelmien syventymistä ja vaikeutumista. Valitettavasti koulukuraattorin työ kouluissa sisältää paljon korjaavaa työtä, koska ennaltaehkäisevään työhön ei jää aikaa.

Opinnäytetyössäni tulen tutkimaan, kuinka oppilaat kokevat ja mitä he toivovat koulukuraattoripalveluilta. Opinnäytetyöni kohderyhmänä on Länsipuiston yläkoulun oppilaat. Opinnäytetyöni on määrällinen perinteinen tutkimus, jonka tulen toteuttamaan kyselylomakkeella. Kyselylomake on puolistrukturoitu eli se sisältää sekä suljettuja että avoimia kysymyksiä.

Koulukuraattorit tekevät kouluissa tärkeää ja haasteellista työtä, jossa joutuu kohtaamaan onnistumisten myötä myös pettymyksiä, koska kaikkia nuoria kuraattori ei voi auttaa. Koulukuraattorin työ on monipuolista ja sitä tehdään yhteistyössä oppilaan ja hänen perheensä kanssa, koulun muun henkilöstön sekä muiden viranomaisten kanssa. Koulukuraattorin luokse nuorta ei voi pakottaa menemään. Siksi onkin tärkeää, että koulukuraattorin luokse olisi mahdollisimman matala kynnyks mennä hakemaan apua, jotta nuori saisi ongelmiinsa ajoissa apua.

Opinnäytetyössäni pohdin hyvinvointia, jonka tarkastelemiseksi hyödynnän Erik Allardtin ja Amartya Senin hyvinvointi teorioita. Allardt jakaa tarpeet kolmeen ulottuvuuteen, joita ovat elintaso (having), yhteisyyssuhteet (loving) ja itsensä toteuttamisen tarpeet (being). Anne Konu on kehittänyt Allardtin hyvinvointiteoriaa hyödyntäen koulun hyvinvointimallin, jossa hän Allardtin kolmen hyvinvoinnin ulottuvuuden lisäksi on nostanut esille terveyden (health). Senin määritelmässä hyvinvointi syntyy toiminnoista (functionings) sekä toiminnan mahdollisuuksista (capabilities).

Koulukuraattorityöllä ei ole kovin pitkä historia Suomessa. Työn sisältö on koko historian ajan ollut korjaavaa, vaikka tavoitteena on aina ollut ennaltaehkäisevä työ. Kuraattorityöhön vaikuttaa paljon kuraattorin oma persoonan ja paikkakunnalla esiintyvät tekijät. Vuonna 2008 uuden lastensuojelulain myötä koulukuraattoripalvelun järjestäminen tuli kunnille

velvoittavammaksi. Uudessa lastensuojelulaissa korostetaan ennaltaehkäisevän lastensuojelutyön roolia.

Koulukuraattorityön laadulle asettaa odotuksia ja vaatimuksia erilaiset lait ja sopimukset esimerkiksi uusi lastensuojelulaki. Myös oppilaat asettavat omien tarpeidensa mukaan odotuksia koulukuraattorityön laadulle. Laatua tarkasteltaessa tulee ottaa huomioon myös se, onko palvelun tuottaja julkinen vai yksityinen sektori, koska ne asettavat laadun tarkasteluun erilaiset kriteerit. Palveluiden laatua voidaan kehittää keräämällä palautetta monilta eri tahoilta. Julkisen sektorin palveluita voi olla asiakkaan vaikea arvioida, koska palvelut voivat olla täysin maksuttomia, jolloin asiakas ei voi arvioida palvelun laatua ja hintaa. Laadukkaassa palvelussa tavoitteena on toimia asiakaslähtöisesti. Erityisesti laadun kannalta kuraattorin työssä korostuu asiakaslähtöisyyden lisäksi, eettisyys, saatavuus, vaikuttavuus ja toimivuus.

2 HYVINVOINNIN MÄÄRITTELY

Käsitteenä terveys ja hyvinvointi ovat lähellä toisiaan. Ne määrittelevät joltain osin sitä, mitä edellytyksiä hyvään elämään tarvitaan. Sosiaalihuollossa terveyden sijaan on totuttu käyttämään hyvinvoinnin käsitettä. Hyvinvointia pidetään sosiaalihuollossa terveyden yläkäsitteenä. (Laine, Ruishalme, Salervo, Sivén & Välimäki 2009, 121.)

Hyvinvointi koostuu fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta hyvinvoinnin osa-alueesta. Nämä kolme osa-aluetta ovat vuorovaikutuksessa keskenään ja vaikuttavat yhdessä kokonaisyhyvinvointiin. (Terveys, hyvinvointi ja jaksaminen 2009, Jyväskylän ammattikorkea.) Hyvinvointia voidaan määritellä usealla eri tavalla ja jokainen yksilö kokee hyvinvoinnin subjektiivisesti. Tämän vuoksi hyvinvoinnin mittaamiselle on vaikea asettaa objektiivista määritelmää, jonka avulla voitaisiin mitata yksilöiden hyvinvoinnin eroja. (Raunio 1995, 300-301.)

Suomalaisten lasten ja nuorten hyvinvointi on Stakesin selvitysten mukaan parantunut sodan jälkeen. Väestön hyvinvointi kasvoi aina 1990-luvulle asti, koska hyvinvointiin ja palvelurakenteiden kehittämiseen panostettiin. Tämän jälkeen kuitenkin esimerkiksi lastensuojelutapaukset ja erityisopetuksen tarve ovat lisääntyneet. Selvitysten mukaan 80-90 prosenttia lapsista ja nuorista voi entistä paremmin ja 10-20 prosenttia puolestaan voi huonommin kuin ennen. Polarisaatio hyvinvoivien ja pahoinvoivien lasten ja nuorten välillä on kasvanut. (Tilus 2004, 54–55.)

2.1 Hyvinvoinnin kolme ulottuvuutta

Erik Allardtin hyvinvointiteoria painottuu tarvelähtöiseen näkökulmaan (Ihalainen & Kettunen 2006, 15). Erik Allardtin (1976) mukaan hyvinvointi on tila, jossa keskeiset tarpeet on mahdollista saada tyydytettyä. Allardt on määritellyt hyvinvoinnin kolmeen ulottuvuuteen (TAULUKKO 1), joita ovat elintaso (having), yhteisyysuhteet (loving) ja itsensä toteuttamisen muodot (being). Jokaisessa ulottuvuudessa on monia osatekijöitä. Yhteiskunnan ja elinolosuhteiden muuttuminen muuttaa myös näitä kolmea tarvetta. (Allardt 1976, 38; Laine ym. 2009, 121.)

TAULUKKO 1. Allardtin hyvinvointiteoria

HYVINVOINTI		
HAVING	LOVING	BEING
-Tulot	-Paikallisyhteisyys	-Arvonanto (status)
-Asumistaso	-Perheyhteisyys	-Korvaamattomuus
-Työllisyys	-Ystävyysuhteet	-Poliittiset resurssit
-Koulutus		-Vapaa-ajan toiminta
-Terveys		

Elintason (having) kuuluvat fysiologiset tarpeet, joita jokainen yksilö tarvitsee. Näitä tarpeita ovat esimerkiksi ravinto, neste, lämpö, ilma ja perusmäärä turvallisuutta. Elintaso koostuu viidestä osatekijästä, joita ovat tulot, asumistaso, työllisyys, koulutus ja terveys. (Allardt 1976, 43; 50.)

Yhteisyysuhteet (loving) koostuvat rakkauden ja hellien tunteiden tarpeista. Kolme osatekijää ovat paikallisyhteisyys, perheyhteisyys ja ystävyysuhteet. Näillä tarpeilla ei tarkoiteta seksuaalisuutta, koska seksuaalisuus luetaan fysiologisiin perustarpeisiin. Yksilöllä on tarve kuulua sosiaaliseen verkostoon, jossa ilmaistaan toisista pitämistä ja välittämistä. Kun rakkaussuhteet ovat täydellisessä muodossaan, ovat ne silloin symmetrisiä. Tällöin yksilö kokee saavansa rakkautta, tuntee olevansa pidetty ja saa osakseen huolenpitoa. Tärkeää on myös, että yksilö kokee puolestaan saavansa rakastaa, osoittaa pitävänsä ja huolehtivansa muista. Yhteisyys syntyy, kun suhteet ovat symmetrisiä sekä niissä on rakkauden ja huolenpidon ilmauksia. Yhteisyysuhteet toimivat resurssina, jotka auttavat yksilöä toteuttamaan muita arvojaan. (Allardt 1976, 43; 50.)

Hyvinvoinnin kannalta on tärkeää, että yksilö voi toteuttaa itseään. Itsensä toteuttaminen (being) koostuu neljästä osatekijästä. Yksilön tulee kokea, että häntä pidetään persoonana (korvaamattomuus), arvostetaan (status), hänellä on mahdollisuus harrastuksiin ja vapaa-ajan toimintoihin sekä mahdollisuus osallistua politiikkaan (poliittiset resurssit). Itsensä toteuttaminen tai persoonallisuuden kehittäminen ovat positiivisia arvoja. Yksilön itsensä toteuttamista ei voida mitata saavutusten tai maallisten tekojen perusteella, koska yksilöstä ja kulttuurista riippuen itseään voidaan toteuttaa myös muilla keinoin. Itsensä toteuttamisen vastakohtaksi Allardt on määritellyt vieraantumisen. Vieraantumisesta on kyse silloin,

kun yksilö arvioi inhimillisiä suhteita hyödyn kautta. Muut ihmiset ovat yksilölle tällöin helposti vaihdettavia esineitä. (Allardt 1976, 46-47.)

Anne Konu (2002) on kehittänyt Allardt'n hyvinvointiteoriasta koulun hyvinvointimallin. Konun hyvinvointimallissa yhdistyy hyvinvointi, kasvatus ja saavutukset koulussa. Hyvinvoinnin eri osa-alueissa vaikuttaa kasvatus ja opetus. Hyvinvointimalli koostuu neljästä osa-alueesta, joita ovat koulun olosuhteet (having), sosiaaliset suhteet (loving), itsensä toteuttamisen mahdollisuus (being) sekä terveydentilasta (health). Koulun olosuhteisiin kuuluu esimerkiksi ympäristö ja koulutilat sekä opetuksen järjestely, turvallisuus ja palvelut. Muun muassa oppimisilmapiiri, ryhmien toiminta, kiusaaminen sekä kodin ja koulun yhteistyö liittyvät puolestaan sosiaalisiin suhteisiin. Itsensä toteuttamisen mahdollisuus koostuu työn merkityksestä ja arvostuksesta sekä mahdollisuudesta kehittää itsetuntoa, vaikuttamiseen ja palautteeseen. Konun mallissa on vielä terveydentila, jota ei ole Allardt'n hyvinvointiteoriassa. Terveydentilaan kuuluu esimerkiksi psykosomaattiset oireet, pitkäaikaissairaudet, flunssat ja taudit. (Sipilä-Lähdekorpi 2004, 37.)

Anne Konu on nostanut terveyden omaksi käsitteeksi koulun hyvinvointimallissa. Allardt puolestaan katsoi terveyden kuuluvan elintasoon (having). Terveys on iso osa ihmisten hyvinvointia. Heikko terveys vaikuttaa ihmisen kykyyn esimerkiksi käydä töissä tai toteuttaa itseään. Koska ihminen ei saa tarpeitaan tyydytettyä, se vähentää hyvinvoinnin kokemusta.

2.2 Toiminnan kautta saavutettu hyvinvointi

Amartya Senin määritelmä hyvinvoinnista perustuu resurssiperusteiseen hyvinvointikäsitteeseen. Hyvinvointia voidaan tarkastella toiminnan eli saavutusten kautta. Yksilön toteuttamat saavutukset ovat yksilölle arvokkaita ja sellaisia asioita, joita hän kykenee hallitsemaan. Amartya Senin (1997) määritelmässä hyvinvointi syntyy toiminnoista sekä toiminnan mahdollisuuksista. Hyvinvointia toteutetaan voimavarojen eli resurssien avulla, joita ovat esimerkiksi opinnot, osaaminen ja ystävät. (Laine ym. 2009, 124; Laine, Ruishalme, Salervo, Sivén, Välimäki 1999, 207-208.)

Toiminnot (functionings) ovat yksilölle tärkeitä asioita, joita hän pystyy tekemään tai jotka johdattavat hänen elämäänsä. Toiminnanmahdollisuudesta (capabilities) heijastuu erilaisia vaihtoehtoja toimintaan, jotka auttavat yksilöä saavuttamaan (achievement) tavoitteensa. Lähestymistapa perustuu näkökulmaan elämästä, jossa yhdistyy ”tekeminen ja oleminen” (doings and beings). Elämänlaatuun vaikuttaa toimintamahdollisuudet, joiden avulla saavutetaan arvokkaita asioita toimintojen kautta. (Sen1993, 31.)

Jotkut toiminnot voivat olla hyvinkin alkeellisia ja erittäin voimakkaita arvoja esimerkiksi riittävä ravinto ja hyvä terveys. Toiminnot voivat olla myös monimutkaisia, mutta silti suuresti arvostettuja kuten saavutettu itsekunnioitus tai sosiaalinen integraatio. Yksilöllisyys vaikuttaa siihen, mitä näissä erilaisissa toiminnoissa painotetaan. Yksilöllinen arviointi ja sosiaalinen etu täytyy kuitenkin näkyä näissä eri vaihtoehdoissa. (Sen1993, 31.)

Jokaisella yksilöllä on omat arvot, joita pidetään tärkeinä ja joihin pyritään. Joku voi kokea olevansa hyvinvoiva, kun hänellä on perusasiat hallinnassa esimerkiksi taloudellinen tilanne kunnossa ja on työpaikka, jossa ei välttämättä tarvitse saada erityistä arvostusta ja kunnioitusta osakseen. Toinen puolestaan kokee olevansa hyvinvoiva vasta sitten, kun perusasioiden lisäksi saa arvostusta työn tai harrastuksen kautta.

Yksilön saavuttamaa hyvinvointia voidaan arvioida hyvinvointisuuden olemisen tilana. Yksilö arvioi omasta näkökulmastaan omaa hyvinvointiaan ja siihen liittyviä elementtejä. Hyvinvoinnin elementtien avulla yksilö voi suorittaa erilaisia toimintoja. Yksilön omaan hyvinvointiin vaikuttaa myös ajatus muiden hyvinvoinnista. Hyvän tekeminen tekeekin yksilöstä tyytyväisen, joka on tärkeä toiminnan saavutus. Toiminnot ovat keskeisiä hyvinvoinnin laadun kannalta. Voidaan ajatella, että hyvinvoinnin lähteenä voi olla toinen ihminen. (Sen1993, 36.)

Jokainen yksilö kokee hyvinvoinnin subjektiivisesti. Myönteisesti hyvinvointiin vaikuttavat tekijät, auttavat toimintojen kautta saavuttamaan muita haluttuja ja yksilön arvostamia asioita, jotka puolestaan lisäävät hyvinvointia entisestään.. Ainoastaan materiaali tai hyvä saavutus esimerkiksi opinnoissa eivät tee yksilöstä hyvinvoivaa. Ihminen on sosiaalinen yksilö, joka tarvitsee toista ihmistä. Kun yksilö huomaa, että hän voi tuottaa muille hyvää ja olla avuksi, lisää se yksilön omaa hyvinvointia.

2.3 Nuorten hyvinvoinnin haasteet Suomessa

Suomessa peruspalveluissa asiakasmäärät ovat vähentyneet, joka johtuu osittain lasten määrän vähentymisestä. Peruspalveluissa lasten määrän vähentyminen näkyy esimerkiksi päiväkodin ja lastenneuvolan asiakasmäärien pienentymisenä. Puolestaan ne palvelut, joissa korjataan jo syntyneitä ongelmia, ovat asiakasmäärät lisääntyneet huomasti. Asiakasmäärien lisääntyminen näkyy etenkin esimerkiksi lastensuojelussa ja mielenterveyspalveluissa sekä kasvatus- ja perheneuvonnassa. Suurin syy asiakasmäärien kasvuun on ollut 1990-luvun lama, jolloin lapsiperheiden verotusta ja sosiaalietuuksia heikennettiin. Lisäksi perheiden heikko taloudellinen tilanne sekä työttömyys ja pätkätyöt ovat vaikuttaneet lasten ja nuorten elämään. (Taskinen 2007, 13- 26.)

Kasvaneet ryhmäkoot niin päiväkodissa kuin koulussakin ovat vaikuttaneet lasten ja nuorten turvallisuuden tunteeseen heikentäen sitä. Lasten ja nuorten oireiluun vaikuttavat aikuiskontaktien määrä ja laatu. Huonot perheolot ja koulukokemukset näkyvät lasten ja nuorten pahoinvoinnin kokemuksena. Koulussa luokkien ilmapiiri on heikentynyt leikkauksen takia, joka on vaikuttanut erityisesti tyttöihin lisäten heidän aggressiivisuuttaan. (Taskinen 2007, 15.)

Kasvaneet ryhmäkoot ovat aiheuttaneet sen, ettei opettajilla ole enää niin paljon aikaa yksittäiselle oppilaalle kuin aikaisemmin. Myös yleiset muutokset suomalaisessa yhteiskunnassa vaikuttavat perheiden hyvinvointiin ja tämän heijastuu perheissä oleviin lapsiin ja nuoriin. Yhteiskunnassa ja perheissä tapahtuneet muutokset näkyvät lasten ja nuorten käyttäytymisessä. Koulussa lapset viettävät paljon aikaa ja siellä häiriökäyttäytyminen tulee hyvin esille.

2000-luvulla jatkuva koulukiusaaminen on hieman lisääntynyt. Koulukiusaaminen on erityisesti peruskoulujen ongelma. Koulukiusaaminen vaikuttaa niin kiusattuun kuin kiusaajaankin fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen hyvinvointiin. Kiusatuilla oppilailla voi esiintyä henkisen hyvinvoinnin, mielialan ja fyysisen terveyden ongelmia kuten itsetunnon laskua, masentuneisuutta, nukkumisvaikeuksia, koulumotivaation vähentymistä tai kouluun menon välttelyä. Kiusatuille muodostuu negatiivinen käsitys vertaisistaan eli yksilöistä, jotka ovat kognitiivisen, emotionaalisen ja sosiaalisen kehityksen kanssa samalla tasol-

la. Tämä aiheuttaa kiusatulle luottamuksen puutetta ihmissuhteissaan sekä tyytymättömyyttä vuorovaikutussuhteidensa laatuun. Kiusatuilla esiintyy usein ihmissuhteisiin liittyviä ongelmia kuten sosiaalisten tilanteiden välttelyä, yksinäisyyden tunnetta ja arvostelun pelkoa. Myös kiusaajalla usein esiintyy henkisen hyvinvoinnin ongelmia esimerkiksi ahdistuneisuutta ja itsetuhoisia ajatuksia. Kiusaajilla esiintyy usein myös myöhemmin elämässään tuhoisaa käyttäytymistä niin muita ihmisiä kuin yhteiskuntaakin kohtaan. (Myllyniemi 2008, 27; Pörhölä 2008, 94; 96-97.)

Sipilä-Lähdekorven (2004) tekemän väitöskirjan mukaan eniten kuraattoreita työllistävät oppilaiden motivaation puute koulunkäyntiä kohtaan ja häiriökäyttäytyminen. Postmodernissa yhteiskunnassa nuoret ovat irtautuneet aikuisten maailmasta. Ilman turvallisia aikuisia nuoren on vaikea turvattomassa, epävarmassa ja hektisessä yhteiskunnassa, jossa joutuu kilpailemaan opiskelupaikoista ja myöhemmin pätkätöistä, rakentamaan itselleen myönteistä itsetuntoa ja minäkuvaa. (Sipilä- Lähdekorpi 2004, 128.)

Tekniikan kehitys tuo mukanaan nuorten elämään positiivisia ja negatiivisia vaikutuksia. Tietotekniikka voi aiheuttaa nuorelle esimerkiksi nettiriippuvuutta, aggressiivisuutta, sosiaalisten taitojen rapautumista ja vieraantumista todellisuudesta. Toisaalta tekniikka luo mahdollisuuksia oppimiseen, nopeuttaa lapsen kehitystä, lisää aktiivisuutta ja tasa-arvoa. (Sipilä- Lähdekorpi 2004, 129–130.)

3 KOULUKURAATTORI OSA KASVATUSYHTEISÖÄ

3.1 Koulukuraattorityön historia Suomessa

Maailmalla koulukuraattorityötä on tehty reilun sadan vuoden ajan ja pioneirimaita ovat olleet Englanti ja Yhdysvallat. Suomeen koulukuraattorityö rantautui 1960- luvulla. Sipilä-Lähdekorpi jakaa Suomessa tapahtuneen koulukuraattorityön kehityksen pioneerikauteen, perustelujen kauteen ja ammatillistumisen kauteen. Tarkkaa rajaa eri kausien välille ei voida vetää ja kehityskaudet voivatkin osittain mennä päällekkäin. (Sipilä- Lähdekorpi 2006, 14.)

Pioneerikausi alkoi vuonna 1966, kun Kotkaan ja Helsinkiin perustettiin koulukuraattorin toimet. Aikaisemmin kouluongelmat olivat kuuluneet kasvatusneuvoloille, mutta ne eivät enää 1960- luvulla pystyneet tarjoamaan riittävästi psykologis-pedagogista avun tarvetta. Kuraattoreiden toimenkuvaan kuului selvittää oppilaiden käytöshäiriöitä. Voimakkaan muuttoliikenteen maalta kaupunkeihin katsottiin lisänneen lasten käytöshäiriöitä. Sopeutuminen kaupunki elämään ja koulunkäynti tuottivat monelle lapselle vaikeuksia. Yhteiskunnallinen muutos vaikutti myös vanhempiin. Useimmat vanhemmat kokivat avuttomuutta ja neuvottomuutta kasvattajina. (Sipilä- Lähdekorpi 2006, 15.)

Alkuun psykososiaalinen työ kouluissa painottui Etelä- Suomen suurimpiin kouluihin. Koulun mielenterveystyön ylitarkastajan virka perustettiin kouluhallitukseen sekä lääninkoulukuraattorin toimi Turkuun ja Poriin vuonna 1971. Vuotta myöhemmin lääninkoulukuraattorin virka perustettiin myös Kymen lääninhallitukseen. Näiden muutosten myötä koulun psykososiaalista työtä alettiin kehittää johdonmukaisesti ja pitkäjänteisesti sekä normaalikouluihin kolme ns. kokeilukuraattorin virkaa, jotka raportoivat omasta työstään ylitarkastajalle. (Sipilä- Lähdekorpi 2006, 15.)

Pioneerikautena ei kuraattorin työstä ollut tarkkaa kuvaa, vaikka katsottiin, että heidän tehtävään oli selvittää oppilaiden käytöshäiriöitä. Työhön vaikutti kussakin koulussa esiintyvät ongelmat ja tarpeet sekä se, mitä kuraattori työssään halusi painottaa. Yhteistä työlle oli kuitenkin se, että se oli lähinnä korjaavaa työtä. Ennaltaehkäisevään työhön painottami-

nen oli tavoitteena, mutta sitä ei käytännössä pystytty toteuttamaan. (Sipilä- Lähdekorpi 2006, 16.)

Perustelujen kaudella oppilashuoltokomitea julkaisi vuonna 1974 mietintönsä, jonka jälkeen koulukuraattoreiden tarpeellisuutta alettiin perustella taloudellisesta, sisällöllisestä, teoreettisesta ja hallinnollisesta näkökulmasta. Perustelujen kaudella koulukuraattoreiden virkojen määrä lisääntyi, mutta toimenkuva ei kuitenkaan muuttunut pioneerikaudesta. Puutteellinen lainsäädäntö omalta osaltaan esti kuraattoreiden toiminnan kehittämisen. (Sipilä- Lähdekorpi 2006, 17.)

Ammatilliseen kauteen siirryttiin, kun vuonna 1990 koulun psykososiaalisesta työstä tuli lakisääteinen. Muutettu lastensuojelulainsäädäntö (LSL 139/1990) ei kuitenkaan velvoittanut kuntia luomaan uusia koulukuraattorin virkoja. Kunnille tuli kuitenkin mahdollisuus saada valtionosuutta koulukuraattorin toimintaan. Vuoden 1990 lastensuojeluasetuksen (543/1990, 2 a §) mukaan koulukuraattorin työ tuli tapahtua yleensä koulussa sekä pyrkiä järjestämään kuraattorin työ paikallisten olosuhteiden mukaan. Oman alansa asiantuntijana koulukuraattori osallistuu sekä koko koulu yhteisön toimintaan että opetus- ja kasvatustyön suunnitteluun ja kehittämiseen. Asetuksessa myös painotetaan yhteistyötä eri tahojen kanssa. Vuonna 2003 perusopetuslakiin (477/2003) lisättiin maininta siitä, että oppilaalla on oikeus koulukuraattorin palveluihin. (Sipilä- Lähdekorpi 2006, 18.)

Lasten ja perheiden ongelmat ovat ammatillistumisen kaudella syventyneet ja monimutkaistuneet. Myös 1990- luvun alun lamasta johtuneet säästötoimet ovat hidastaneet koulukuraattorin työn kehittämistä. Laman säästötoimenpiteistä huolimatta kuraattorin virkoja on ammatillistumisen kaudella lisätty. Kuraattorin työssä myös erilaisten projektien sekä verkostoitumisen ja työmenetelmien monipuolistuminen ovat lisääntyneet. (Sipilä- Lähdekorpi 2006, 19.)

3.2 Uusi lastensuojelulaki ja koulukuraattoripalvelut

Uusi lastensuojelulaki (417/2007) tuli voimaan 1.1.2008. Lastensuojelulain 9§ velvoittaa kunnat järjestämään koulupsykologin- ja koulukuraattorinpalveluita. Näiden tarkoitus on antaa oppilaille kehitykseen ja koulunkäyntiin riittävä tuki ja ohjaus, jolla ennaltaehkäis-

tään ja poistetaan sosiaalisia ja psyykkisiä vaikeuksia. (Nuorten hyvinvointi ja monialainen yhteistyö 2011, 71.)

Koko koulukuraattorityön historian ajan tavoitteena on ollut tehdä ennaltaehkäisevää työtä oppilaiden parissa. Käytännössä tämä ei ole onnistunut juuri lainkaan. Uudessa lastensuojelulaissa korostetaan ennaltaehkäisevän lastensuojelutyön roolia. Esimerkiksi 2 §, 3 a § ja 4§ mukaan kunnan on tuettava vanhemmuutta ja lapsen kasvua ja kehitystä sekä pyrittävä ehkäisemään ja puuttumaan riittävän varhain lapsen ja perheen ongelmiin (Lastensuojelulaki 13.4.2007/417). Ennen kuin nähdään, millaisia vaikutuksia uudella lastensuojelulla on, joudutaan kehittämään kuraattorityön toimintaa niin, että se vastaisi ennen kaikkea oppilaiden tarpeisiin. Menee vuosia ennen kuin saadaan näkyviä tuloksia ja kaikki ennaltaehkäisevän työn tulokset eivät välttämättä ole edes näkyviä ja mitattavissa olevia asioita.

3.3 Koulukuraattorin asiakkaaksi ohjautuminen

Koulukuraattorin asiakkaiksi oppilaat voivat ohjautua omatoimisesti sekä opettajan, vanhempien, oppilashuoltoryhmän tai koulun ulkopuoliselta tahon toimesta esimerkiksi nuorisotoimen, poliisin tai perheneuvolan. Aloite tulee yleensä opettajalta tai rehtorilta. Muita yleisimpiä aloitteentekijöitä ovat oppilashuoltoryhmä tai oppilas itse. Useimmiten kuraattoriin ollaan yhteydessä, kun oppilaalla itsellään tai muulla henkilöllä on huoli oppilaan käyttäytymisestä, sosiaalisista suhteista, tunne-elämän ongelmista, perheeseen tai koulunkäyntiin liittyvistä asioista. (Sosiaaliportti 2010; Sipilä-Lähdekorpi 2004, 124.)

Käyttäytymiseen liittyvissä syissä eniten huolta aiheuttavat poissaolot koulusta, uhkaus, sääntöjen rikkominen, keskittymisvaikeudet, motivaation puute ja väkivaltainen käyttäytyminen. Sosiaalisiin suhteisiin kuuluvat kiusaamisen ja kaverisuhdeongelmat. Oppilaan perhetilanteessa olevia ongelmia voivat olla esimerkiksi perheväkivalta, päihteiden käyttö, kasvatukseen liittyvät asiat ja perherakenteen muutokset. Tunne-elämään liittyvissä asioissa korostuu oppilaiden ahdistuneisuus, pelot, masentuneisuus, alakuloisuus sekä arkuus ja jännittäminen. (Sosiaaliportti 2010.)

Kuraattorin asiakkaaksi voi ohjautua monen tahon kautta sekä monen erilaisen ongelman vuoksi. Koulukuraattorilla tulee olla laaja ammattitaito, jotta hän kykenee tukemaan niin

oppilasta itseään kuin tarvittaessa hänen perhettään erilaisissa vaikeuksissa ja ongelmatilanteissa.

3.4 Koulukuraattorityön sisältö

Sosiaalinen ja pedagoginen näkökulma liittyvät koulukuraattorin työhön. Koulukuraattorit ovat osa koulun kasvatusyhteisöä ja he näin täydentävät omalta osaltaan koulun perustettävää. Lisäksi koulukuraattorit ovat vaikuttamassa siihen, että yksittäinen oppilas saisi suoritettua oppivelvollisuutensa. Lapsuuteen vaikuttaa merkittävästi koulussa vietetty aika ja koulukuraattori voi omalla työllään vaikuttaa lasten ja nuorten hyvinvointiin. Koulukuraattoreilla on ammattitaitoa toimia yhteistyössä opettajien, eri viranomaisten ja perheiden kanssa. Yhteistyön tavoitteena on tukea lasten ja nuorten kehitystä muuttuvassa yhteiskunnassa. (Sipilä- Lähdekorpi 2006, 11-12.)

Koulussa kuraattoreiden vastuulla on koulun sosiaalityö. Kuraattoreiden työssä painottuu oppilaiden ongelmien tunnistaminen sekä arviointi itsenäisestä selviytymisestä että perheiden ongelmien tunnistaminen ja vanhemmuuden tukeminen. Työssä hyvin keskeistä on tukea ja kehittää oppilaiden sosiaalista kasvua ja toimintakykyä. Kuraattorin työn muita osa-alueita ovat konsultointi, olla oman alansa asiantuntija, arvioida yhteiskunnan ilmiöiden vaikutuksia koulumaailmaan sekä huolehtia lasten ja nuorten oikeusturvasta. Tavoitteena koulukuraattorin työssä on tukea oppilaiden sosiaalista hyvinvointia, myönteistä kokonaiskehitystä ja koulunkäyntiä sekä edistää koko kouluyhteisön hyvinvointia. (Sosiaali- ja terveysministeriö ja Stakes 2002, 111.)

Kuraattorin työ on hyvin monipuolista. Työssä tulee pystyä tulemaan toimeen hyvinkin erilaisten ihmisten ja asiakkaiden sekä monien viranomaisten kanssa. Työssä tulee tunnistaa myös yhteiskunnassa tapahtuvia asioita, koska ne vaikuttavat myös nuorten käyttäytymiseen ja hyvinvointiin. Kun koulukuraattori tietää, mitä nuorten maailmassa tapahtuu, on hänen helpompi ymmärtää nuorten ajatusmaailmaa ja heihin kohdistuvia paineita.

Kuraattorit työskentelevät oppilaiden, vanhempien, opettajien ja muun oppilashuoltohenkilöstön parissa. Lisäksi yhteistyötä tehdään muiden viranomaisten kanssa ja tilanteen vaatiessa oppilas ohjataan muualle jatkotutkimuksiin tai – hoitoon. (Sosiaali- ja terveysministe-

riö ja Stakes 2002, 111.) Koulukuraattorin työ voi kohdistua yksilö-, luokka- ja ryhmätyöhön sekä alueelliseen ja verkostotyöhön. Tämän lisäksi työ sisältää opetuksen suunnittelu- ja kehittämistyötä. (Aaltonen, Ojanen, Vihunen & Vilén 1999, 233.)

Yksilökohtaisessa työssä tavataan yksittäistä oppilasta ja hänen perhettään koulussa tai kotona. Yksilökohtaista työtä voidaan tarvita tilanteissa, joissa oppilaalla tai hänen perheellään on tukea vaativa erityistarve esimerkiksi vaativa perhetilanne tai koulunkäyntivaikeuksia. Kuraattori yhteistyössä oppilaan ja perheen kanssa suunnittelee erilaisia ratkaisuja tilanteen muuttamiseksi. Usein kuraattorin työhön kuuluu opastaa ja ohjata erilaisten palveluiden piiriin. Opiskeluilmapiirin ja työrauhan parantamiseksi kuraattori tekee luokka- ja ryhmäkohtaista työtä. Opiskeluilmapiiriä parantamalla ja yhteenkuuluvuutta lisäämällä voidaan ehkäistä ja vähentää koulukiusaamista. Alueellisen ja verkostotyön tavoitteena on ennaltaehkäisevä työ, jonka kautta parannetaan nuorten hyvinvointia ja turvallisuutta. Työtä tehdään yhdessä nuoriso-, opetus-, sosiaali- ja terveystoimen sekä eri järjestöjen ja seurakunnan kanssa. Yhteistyössä voidaan järjestää esimerkiksi päihdevalistusta tai erilaisia suvaitsevaisuutta lisääviä temaviikkoja koululla tai leireillä. Opetussuunnitelmien laadintaan ja hallinnollisiin kehittämishankkeisiin osallistuminen on opetustoimen suunnittelu- ja kehittämistyötä. Koulukuraattorin rooli on tuoda sosiaalityön näkökulmaa, jonka kautta voidaan vaikuttaa sekä nuorten hyvinvointiin että koulussa viihtymiseen. (Aaltonen ym. 1999, 233–244.)

4 LAADUN MÄÄRITTELY

Laatu koostuu kunkin palvelun ominaisuuksista ja siitä, kuinka palveluun kohdistuviin vaatimuksiin ja odotuksiin pystytään vastaamaan. Asiakkaat asettavat palvelulle tarpeensa mukaan odotuksia sekä myös lainsäädäntö, sopimukset ja määräykset asettavat laadukkaalle palvelulle omat vaatimuksensa. (Holma 2003, 7.) Koulukuraattorin työlle asettaa vaatimuksia ja odotuksia esimerkiksi uusi lastensuojelulaki (417/2007), laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000), perusopetuslaki (477/2003) sekä asetus sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusehdot (804/1992). (Sipilä- Lähdekorpi 2004, 32; 103; Nuorten hyvinvointi ja monialainen yhteistyö 2011, 71.)

Laadunhallinnassa asiakastytyväisyydellä on tärkeä merkitys. Kokonaisvaltaisessa laadunhallinnassa toiminta tulisi suunnitella asiakaslähtöisesti koko asiakassuhteen ajan eikä laadunhallinnan näin ollen tulisi perustua pelkästään jälkikäteen saatuun palautteeseen ja niihin perustuviin toiminnan kehittämiseen. Julkisella sektorilla asiakasnäkökulma ei kuitenkaan pelkästään riitä laadun lähtökohdaksi, vaan samalla on tarkasteltava myös yhteiskunnallisia laatutavoitteita. Yhteiskunnallisen laatutavoitteiden arvioijana ovat kaikki intressiryhmät, jotka ovat vaikuttamassa palveluun. Julkisen sektorin palveluiden vaikutukset eivät useinkaan näy heti, vaan vaikutuksia voidaan arvioida vasta vuosien päästä. (Summa 1995, 77.)

Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000) velvoittaa kuraattoria toimimaan asiakaslähtöisesti ja luottamuksellisesti. Lain tavoitteena on myös turvata laadukas sosiaalihuolto ja kohtelu. (Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 22.9.2000/812.) Palvelujärjestelmän laatua ei useinkaan kyetä mittaamaan tuottavuudella ja sen vuoksi kuraattorityön laadun kriteereinä voidaankin pitää eettisten periaatteiden noudattamista, asiakasnäkökulman huomioimista, järjestelmän avoimuutta, saatavuutta, vaikuttavuutta sekä sisäistä ja ulkoista toimivuutta. Toimivuuteen voi esimerkiksi sisältyä vuorovaikutus tai tunneilmasto asiakassuhteessa tai työyhteisössä. Laatu voidaan nähdä ulottuvuutena, joka koostuu kohtaamisesta ja muutoksesta. Työn voidaan katsoa olleen laadukasta ja tuloksellista silloin, kun asiakas kokee, että häntä on autettu ja kohdeltu oi-

keudenmukaisesti sekä hän on saanut tilaisuuden tehdä muutoksen. (Wallin 2011, 118-119.)

Eettinen näkökulma painottuu varsinkin silloin, kun asiakastyö on psykososiaalista, moniammatillista ja lapsen etuun pyrkivää. Jotta asiakas voisi luottaa kuraattoriin, tulee kuraattorin suhtautua asiakkaaseen ja tämän tilanteeseen osaavasti, arvostavasti, luottamuksellisesti, oikeudenmukaisesti ja noudattaa työssään lainsäädäntöä. Eettisesti osaava koulukuraattori kykenee toimimaan luotettavasti, johdonmukaisesti ja vilpittömästi. Läsnäolo on erittäin merkittävä eettisyyden osa. Keskittymällä asiakkaan tilanteeseen voidaan välittää asiakkaalle, että häntä arvostetaan. (Wallin 2011, 125-127.)

4.1 Julkisen sektorin erityispiirteet ja laadun arviointi

Julkisen sektorin asiakkuus on erilaista kuin esimerkiksi yrityksen asiakkuus. Ero tulee näkyviin erityisesti maksuttomissa ja vahvasti subventoiduissa palveluissa tai jos asiakasta kohtaan joudutaan käyttämään pakkovaltaa. (Summa 1995, 77.) Perusopetuslaki (477/2003) takaa oppilaille oikeuden maksuttomaan koulukuraattoripalveluun ja uuden lastensuojelulain (417/2007) 25 § mukaan kuraattori on tehtävä tarvittaessa lastensuojeluilmoitus, vaikka oppilas vastustaisi ilmoituksen tekemistä. (Sipilä- Lähdekorpi 2004, 103; Lastensuojelulaki 13.4.2007/417.) Jos koulukuraattori joutuu tekemään lastensuojeluilmoituksen vastoin oppilaan omaa tahtoa, voi se vaikuttaa oppilaan antamaan palautteeseen koulukuraattoripalvelun laadusta.

Julkisen sektorin erityispiirteiden vuoksi laadunhallinta ei voi koostua pelkästään saadusta asiakaspalautteesta. (Summa 1995, 77-78.) Arvioitaessa laadun tasoa tarvitaan palautetta asiakkailta sekä lisäksi tarvitaan itse-, vertais- ja ulkoista arviointia. Asiakaspalaute tulisi kerätä erilaisilta asiakkailta ja asiakasryhmiltä. Tietoa tulisi kerätä asiakkailta esimerkiksi siitä, kuinka he haluavat itseään kohdeltavan, odotuksia ja tarpeita sekä missä asioissa palveluissa on onnistuttu. (Holma 2003, 12-14.) Kun oppilas tai hänen perheensä arvioi kuraattorityön laatua, vaikuttaa siihen merkittävästi oppilaan tai hänen perheensä ja kuraattorin välinen vuorovaikutus. (Wallin 2011, 121.)

Arvioitaessa laatua tulee ottaa huomioon monta näkökulmaa, jotta saadaan todellinen kuva palveluiden laadusta. Oppilaiden oma arviointi laadusta on tärkeää, mutta lisäksi tulisi tehdä muita mittauksia laadusta. Oppilaiden antamaan palautteeseen voi esimerkiksi vaikuttaa senhetkinen mielentila. Jos oppilaan toiveita ole voitu toteuttaa, voi se vaikuttaa hänen antamaan palautteeseen hetkellisesti tai pitemmän aikaa. Tämän vuoksi olisi tärkeää, että palautetta oppilailta kerättäisiin säännöllisesti, jolloin saadaan parempi kuva asiakkaan suhtautumisesta palveluiden laatuun.

Julkisen sektorin asiakkaana voi olla koko yhteiskunta. Toiminnan tuloksena voi syntyä kollektiivisia hyödykkeitä, joista hyötyy tietyn alueen asukkaat tai koko Suomen väestö. Yleensä kollektiiviset hyödykkeet liittyvät turvallisuuteen, ympäristöön tai infrastruktuuriin. Jos palveluita käyttävät tietyt asiakkaat, on niistä yleensä myös yleistä etua, joihin liittyy oikeudenmukaisuus, tasa-arvo, kokonaistaloudellisia kysymyksiä ja yhteiskunnan kokonaisuus. Kun palvelun laatua määritellään, joudutaan koko yhteiskunnan tekijöiden näkemykset ottamaan huomioon. (Summa 1995, 78.)

Koulukuraattorinpalveluista hyötyy tietyn alueen asukkaiden lisäksi koko Suomen väestö. Koulukuraattori voi työllään ehkäistä oppilaan ongelmien vaikeutumista sekä tukea oppilaan kehitystä ja kasvua myönteiseen suuntaan. Näin voidaan välttää erikoissairaanhoidon palveluiden tarvetta esimerkiksi psykiatrasta avo- tai laitoshoidoa. Kun voidaan välttää erikoissairaanhoidon tarvetta, saadaan sillä taloudellista säästöä.

4.2 Asiakslähtöisyys ja sen haasteet koulukuraattorityölle

Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000) 4§ takaa asiakkaalle oikeuden laadukkaaseen sosiaalihuoltoon sekä hyvään kohteluun. Lain mukaan on otettava huomioon asiakkaan toiveet, mielipide, etu, yksilöllinen tarve sekä kulttuuri ja äidinkieli. Asiakkaan ihmisarvoa ja yksityisyyttä tulee kunnioittaa. (Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 22.9.2000/812.)

Jokainen asiakas tulisi kohdata yksilöllisenä kokonaisuutena ja tasavertaisena. Lisäksi ammattilaisen ja asiakkaan välille tulisi syntyä dialogi ja kahdensuuntaista vaikuttamista. Kummankin osapuolen tulee pystyä tekemään aloitteita, jotka myös käydään läpi. Kun

ammattilainen osaa huomioida asiakkaan asiakaslähtöisesti, kykenee hän tällöin tunnistamaan ja tukemaan asiakkaan voimavaroja. Asiakkaalle tulee antaa mahdollisuus toteuttaa itsemääräämisoikeuttaan. Palvelut voidaan suunnitella vastaamaan asiakkaan tarpeisiin sekä lisäksi voidaan tarvittaessa ottaa mukaan lähiyhteisö ja muu ympäristö. (Sosiaali- ja terveysministeriö, Stakes & Suomen kuntaliitto 1999, 42-43; Ihalainen & Kettunen 2006, 51.) Asiakaslähtöisyys ei kuitenkaan tarkoita sitä, että aina tulisi toimia asiakkaan esittämien toiveiden mukaan, koska kaikissa tilanteissa tämä ei ole mahdollista. Asiakaslähtöisyyteen tulisi kuitenkin pyrkiä kaikissa tilanteissa. (Ammattieettinen lautakunta 2005, 16.)

Asiakaslähtöisyyden toteuttamiselle haasteena on asiakkaiden erilaisuus. Tarpeet ja ongelmat voivat olla samallakin asiakkaalla hyvin erilaisia tilanteesta ja ajankohdasta riippuen. Tämä edellyttää ammattilaiselta kykyä lukea asiakastilannetta. Jokainen asiakastilanne tulee arvioida aina käynnin yhteydessä. Asiakas tulisi kohdata tasavertaisena yksilönä, mutta erilaiset tekijät voivat vaikeuttaa tätä. Asiakkuus on voinut syntyä ilman asiakkaan omaa tahtoa. Asiakkaalla voi olla myös rajoitteita tai sairauksia, jotka vaikeuttavat tasavertaista asiakassuhdetta. Erilaiset kulttuuritaustat asettavat palveluille puolestaan omat tarpeensa. Palveluissa tulee ymmärtää eri kulttuureita ja lisäksi asiakkaan tulee pystyä kommunikoidaan omalla äidinkielellään. (Sosiaali- ja terveysministeriö, Stakes & Suomen kuntaliitto 1999, 12.)

Koulukuraattori kohtaa työssään hyvin erilaisia oppilaita. Kouluissa on yhä enemmän maahanmuuttajaoppilaita, joiden kulttuuri poikkeaa suomalaisesta kulttuurista. Tulevaisuudessa tulee entistä enemmän korostumaan oppilaiden erilainen kulttuuritausta. Kuraattorityölle maahanmuuttajaoppilaiden määrän lisääntyminen kouluyhteisössä asettaa haasteita laadulle, koska koulukuraattoripalveluissa tulisi kyetä ottamaan maahanmuuttajien erilaiset tarpeet huomioon.

4.3 Haasteet koulukuraattorityön laadulle

Koko koulukuraattorityötä on sävyttänyt aina resurssien puute. Niin yksilöiden kuin yhteiskunnan ongelmat ovat lisääntyneet, mutta kuitenkin kuraattoreiden määrä ei ole lisääntynyt samassa suhteessa. Koulukuraattorit - Skolkuratorer ry on asettanut suositukseksi koulukuraattoripalveluissa sen, että yhtä kuraattoria kohden olisi 500 oppilasta ja/tai enin-

tään kolme koulua. Käytännössä yksi kuraattori voi vastata jopa noin 1300 oppilaasta ja 1-22 koulusta. Osa Suomen kunnista voi olla jopa ilman kuraattoria. (Sipilä- Lähdekorpi 2006, 30; Gråsten-Salonen 2008.) Länsipuiston yläkoulun kuraattorin vastuulla on yhteensä neljä koulua, joissa on yhteensä noin 1150 oppilasta (Wikström, E. 2011).

Asetus sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusehdot (804/1992) määrittää koulukuraattoreiden kelpoisuusehdot. Asetuksen mukaan kuraattorilla tulee olla ylempi korkeakoulututkinto sekä tämän lisäksi riittävä sosiaalityön koulutus tai sosiaalihuoltajan tutkinto. Tämä asetus koskee kuitenkin vain koulukuraattoreita, jotka toimivat sosiaalihuollon alaisuudessa. Jos kuraattori toimii esimerkiksi kouluhallinnon alaisuudessa, niin silloin kunnan ei tarvitse noudattaa tätä asetusta ja kuraattorina voi toimia tällöin esimerkiksi sosionomi (AMK). (Sipilä- Lähdekorpi 2004, 32; 103; Nuorten hyvinvointi ja monialainen yhteistyö 2011, 71). Kokkolassa koulukuraattoripalvelut kuuluvat sivistystoimen alaisuuteen (Wikström, E. 2011), joten Kokkolan kaupungin ei tarvitse noudattaa asetusta sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusehdoista. Laadukkaaseen koulukuraattoripalveluun kuuluu, että kaikilla oppilaille on käytössään ammattitaitoinen ja pätevä koulukuraattori. Koska asetus ei sido kuntia, voi se omalta osaltaan asettaa oppilaat eriarvoiseen asemaan koulukuraattoripalveluissa.

Kuraattorityö on hyvin heterogeenistä ja tästä syystä kuraattorit kokevat työnsä ja itsensä hyvin eri tavoin. Työskentelytavat voivat olla hyvinkin erilaisia, mutta tämä voi johtua myös kuraattorin omasta persoonasta. Kuraattorilla itsellään voi olla epäselvä kuva omasta roolistaan koulussa, mikä johtuu esimerkiksi yhteisöllisyyden puutteesta. Erityisesti niiltä kuraattoreilta, joiden vastuulla on useampi koulu, puuttuu selkeä työyhteisö. Selkeän työyhteisön puuttuessa kuraattori voi kokea työskentelevänsä yksin oppilaiden parissa. (Sipilä- Lähdekorpi 2004, 146–147.)

Laadukkaaseen palveluun kuuluu, että eri ammattilaiset voivat tehdä laadukasta yhteistyötä tarvittaessa keskenään. Kuraattoreiden työssä työn tekeminen monessa koulussa voi vaikeuttaa yhteistyötä esimerkiksi opettajien kanssa. Monessa koulussa työskentely aiheuttaa kuraattorille työssään kiirettä eikä aikaa välttämättä jää yhteistyöhön koulun muun henkilöstön kanssa. Opettajat voivat huomata ensimmäisenä oppilaan ongelmat ja siksi olisi tärkeää, että vuorovaikutus toimii koulun henkilöstön ja kuraattorin välillä.

Autonomisen asiantuntijuuden omaava kuraattori voi olla muutosagentti. Autonomisen asiantuntijan tulee kyetä reflektioon ja vuorovaikutuksellisuuteen sekä autonomiseen työskentelyyn. Koska kuraattoreilla ei ole tarkkoja reunaehtoja työssään, ovat he voineet kehittää ja reflektoida vapaasti työtään. Managerismi on autonomisen asiantuntijuuden vastakohta. Työn tarkoitus on tarkasti määritelty. Kaikille asiakkaille taataan tarkasti määritellyn työn ansiosta tietyn tasoiset palvelut. Työntekijä on asiantuntija, jossa ei korostu asiakaslähtöisyys. Managerismissä työtä tehdään totutun kaavan mukaan ilman jatkuvaa reflektiota ja asiakaslähtöisyyttä. (Sipilä- Lähdekorpi 2004, 171.)

Kiire voi vaikeuttaa kuraattorin oman työn reflektiota ja asiakaslähtöistä työskentelyä. Laadukkaan koulukuraattoripalvelun kannalta olisi tärkeää, että jokainen oppilas voidaan ottaa huomioon omana yksilönä. Näin voidaan vastata paremmin juuri tietyn oppilaan tarpeisiin.

5 AIKAISEMMAT TUTKIMUKSET

Pirkko Sipilä-Lähdekorpi (2004) tarkastelee väitöskirjassaan ”Hirveesti tekijänsä näköistä” koulukuraattorin työtä peruskoulun yläluokilla. Väitöskirjassa tarkastellaan myös postmodernin yhteiskunnan vaikutuksia koulukuraattorin työhön. Sipilä- Lähdekorpi kysyi kuraattoreilta muun muassa ”mitkä ovat mielestäsi yleisimmät ongelmat Suomessa peruskoulujen yläasteilla?”. Vastauksissa korostui motivoimattomuus koulutyöhön 71 % ja työrauhaongelmat 60 %. Näiden jälkeen muina ongelmina nähtiin muun muassa mielenterveysongelmat 33 %, päihteet 31 %, oppimisvaikeudet 26 % ja kiusaaminen 22 %. Lisäksi väitöskirjassa kysyttiin ”onko koulussasi/kouluissasi ilmennyt uusia erilaisia kuraattorin toimenpiteitä vaativia ongelmia viime vuosina? Jos on, niin mitä?”. Neljä eniten mainintaa saanutta ongelmaa olivat päihteet, mielenterveysongelmat, vanhemmuuden puuttuminen ja oppilaiden motivoimattomuus. (Sipilä- Lähdekorpi 2004, 7-8;118–119; 121.)

Sanna Puotinen (2008) selvitti sosiaalityön pro gradu- tutkimuksessaan ”Jos olisin koulukuraattori...” millaista koulun sosiaalityön tulisi olla nuorten mielestä. Nuorille tärkeää oli, että kuraattori on paikalla niin fyysisesti kuin psyykkisestikin. Kuraattorin tulisi olla nuorten saatavilla sekä näkyä koulun arjessa. Kirjoitelmissa myös mainittiin, että kuraattori voisi tavata oppilaita säännöllisesti, vaikka oppilaalla ei olisikaan ongelmia. Tällä keinoin kuraattori ja hänen tehtävänsä tulisi nuorille tutuksi. Kuraattorin tulisi kohdata nuori aidosti ja oppilaslähtöisesti ja olla turvallinen ammattilainen ja aikuinen. Erityisen tärkeää oli, että kuraattoriin voi luottaa. Luottamuksen rakentamiseen nuoret kokivat tarvitsevansa aikaa. (Puotinen 2008, 45;55.)

Outi Niemi (2001) on opinnäytetyössään ”Joskus on hyvä saaha puhua jonku kaa” on selvittänyt esimerkiksi sitä, voisivatko nuoret puhua koulukuraattorille henkilökohtaisista asioistaan. Yleensä aina koulukuraattorille pystyi puhumaan henkilökohtaisista asioistaan 1,3 % vastanneista. Nuorista 21,3 % koki voivansa puhua kuraattorille useimmiten. Harvoin vastasi 41,3 % ja loput 34,7 % vastasivat ei koskaan. Jos nuoret eivät kokeneet voivansa puhua asioistaan kuraattorille oli syynä tähän esimerkiksi se, että nuoret kokivat kuraattorin vieraaksi tai etäiseksi, nuoren asiat eivät kuuluneet hänelle tai nuorella ei ollut sellaista ongelmaa, josta olisi voinut keskustella kuraattorin kanssa. (Niemi 2001, 73.)

6 TUTKIMUKSEN TARKOITUS

Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, kuinka koulukuraattori voi tukea nuorten hyvinvointia ja kuinka palveluita tulisi kehittää, jotta ne vastaisivat nuorten tarpeisiin. Jotta kuraattorinpalveluita voitaisiin tulevaisuudessa kehittää sellaisiksi, että ne vastaisivat nuorten tarpeisiin, tarvitaan palveluiden käyttäjien mielipiteitä.

Tässä tutkimuksessa selvitän yläkoulun oppilaiden ajatuksia ja näkemyksiä koulukuraattorinpalveluista sekä millaisiksi oppilaat haluaisivat koulukuraattorinpalveluita kehittää. Laadukkailla ja nuorten tarpeisiin vastaavilla kuraattorinpalveluilla voidaan ennaltaehkäistä ja tukea nuorten hyvinvointia. Tutkimuksessani en keskity vain niihin, jotka ovat käyttäneet koulukuraattorinpalveluita, vaan tarkastelen aihetta yleisesti erään yläkoulun oppilaiden näkökulmasta.

Tutkimuksella haen vastauksia seuraaviin kysymyksiin:

1. Mistä nuorten hyvinvointi koostuu?
  - 1.1. Millainen rooli koulukuraattorilla on nuorten hyvinvoinnin tukijana?
  - 1.2. Minkälaisissa asioissa nuoret kokevat voivansa kääntyä kuraattorin puoleen?

2. Millaisena nuoret kokevat koulukuraattoripalvelut?
  - 2.1. Mitä nuoret toivovat koulukuraattorin työltä?
  - 2.2. Mitkä tekijät edistävät koulukuraattorin luokse hakeutumista?

7 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

7.1 Tutkimusmenetelmä ja kohderyhmä

Opinnäytetyöni on määrällinen eli kvantitatiivinen tutkimus, jossa on myös laadullisen tutkimuksen eli kvalitatiivisia piirteitä. Määrällisessä tutkimuksessa ilmiötä kuvataan numeerisen tiedon avulla ja tulosten raportoinnissa voidaan hyödyntää esimerkiksi taulukoita. Eri tekijöiden välistä riippuvuutta ja niissä tapahtuneita muutoksia voidaan tarkastella määrällisessä tutkimuksessa. Otoksen tulee olla tarpeeksi suuri ja edustava. Kyselylomake on useimmiten standardoitu, jossa on valmiit vastausvaihtoehdot. (Heikkilä 2008, 16–17.)

Kohderyhmäksi valitsin Länsipuiston yläkoulun 8. ja 9. vuosiluokan niin, että kummaltakin vuosiluokalta tutkimukseen osallistui kaksi luokkaa eli yhteensä tutkimukseen osallistui neljä vuosiluokkaa. Kyselyyn vastasi kaikki kyselyn toteutus hetkellä paikalla olleet oppilaat eli sain yhteensä 71 vastausta. Länsipuiston yläkoulun koulukuraattori valitsi tutkimukseen osallistuvat luokat.

7.2 Tutkimusaineiston keruu ja analysointi

Ennen kyselylomakkeen laatimista tutustuin kirjallisuuteen ja aikaisempiin tutkimuksiin sekä määrittelin tutkimusongelman. Näiden pohjalta lähdin miettimään, mitä tutkimukseni tulen kysymään. Kyselylomakkeessa on yhteensä neljätoista kysymystä. Kymmenen kysymystä olivat strukturoituja kysymyksiä eli suljettuja, joista viiteen pyysin opiskelijoita perustelemaan vastaustaan. Tämän lisäksi lomake sisälsi kaksi sekamuotoista kysymystä ja kaksi avointa kysymystä. Sekamuotoisessa kysymyksessä on valmiiksi vastausvaihtoehtoja sekä jätetty yksi kohta avoimeksi. Esimerkiksi kyselylomakkeen kysymys 6 oli sekamuotoinen kysymys. Sekamuotoisesta kysymyksestä on hyötyä silloin, kun ei voi olla varma, että on keksinyt kaikki mahdolliset vastausvaihtoehdot. (Heikkilä 2008, 50; 52.) Avoimilla kysymyksillä ja perusteluilla halusin saada tutkimukseeni syvyyttä ja laadullista näkökulmaa. Tämän avulla tuli paremmin esille oppilaiden mielipiteitä ja ajatuksia hyvinvoinnista ja koulukuraattorin työstä esiin.

Kysymyksillä 1, 2 ja 3 selvitin vastaajien taustatietoja. Kysyin oppilaiden vuosiluokan, sukupuolen ja sen oliko vastaaja joskus käynyt kuraattorin luona. Tutkimuksessa tarkastelin näiden tekijöiden mahdollisia vaikutuksia tuloksiin.

Oppilaiden käsitystä hyvinvoinnista ja kuraattorin roolia hyvinvoinnin tukijana selvitin kysymyksillä 4, 5 ja 6. Kysymys 4 oli avoin ja oppilaat saivat itse kertoa, mistä nuorten hyvinvointi heidän mielestään koostuu. Kuraattorin roolia hyvinvoinnin tukijana kysyin kysymyksellä 5. Kysymyksellä 6 halusin selvittää, millä elämän osa-alueilla oppilaat tarvitsevat koulukuraattorilta tukea ja tässä kysymyksessä oppilaat saivat valita kolme tärkeintä osa-aluetta.

Kysymyksillä 7, 8, 10, 11 ja 12 kartoitin oppilaiden ajatuksia ja kokemuksia koulukuraattorin työstä. Kysyin oppilailta, millaisena he kokevat sen, että heidän koulussaan on kuraattori, kuraattorin luo menon sekä henkilökohtaisista asioista puhumisen kuraattorin kanssaan. Kysymyksillä 11 ja 12 selvitin oppilaiden tietämystä koulukuraattorin työstä ja sitä, mistä he olivat saaneet tietoa.

Koulukuraattorin työn laatua ja oppilaiden toiveita kuraattorin työtä kohtaan selvitin kysymyksillä 9, 13 ja 14. Kysymys 9 oli avoin, johon oppilaat saivat kertoa, mikä heidän mielestään helpottaa kuraattorin luokse menoa. Kahdella viimeisellä kysymyksellä kartoitin, kuinka koulukuraattori näkyy koulun arjessa ja on saatavilla oppilaiden mielestä.

Tutkimuksen aineiston keräsin toukokuussa 2011 Länsipuiston yläkoululla. Kysely toteutettiin oppituntien aikana. Olin itse henkilökohtaisesti paikalla, kun oppilaat vastasivat kyselyyn. Yhteensä sain 71 vastausta. Kaikki oppilaat vastasivat kyselyyn, jotka olivat paikalla kysely toteutushetkellä.

Kerättyäni tutkimusaineiston luin kaikki kyselylomakkeet läpi sekä tein vastauksista muistiinpanoja. Tämän pohjalta suunnittelin, kuinka tulokset kannattaa syöttää SPSS-tilasto-ohjelmaan. SPSS-ohjelman avulla sain aineiston numeeriseen muotoon, joka helpotti aineiston käsittelyä ja analysointia. Ohjelman avulla sain muodostettua tutkimuksen tuloksista pylväskuvioita. Avointen kysymysten ja perustelujen kohdalla jaoin vastaukset sisällön perusteella tiettyihin ryhmiin.

7.3 Luotettavuus

Kiireellisen aikataulun vuoksi en ehtinyt esitellä kyselylomaketta. Tämän vuoksi en voinut ennalta tietää, ymmärtävätkö oppilaat kysymykset niin kuin olin ne tarkoittanut. Väärin ymmärretty kysymys vääristää tietenkin tutkimuksen tuloksia. Olin itse paikalla aineiston keruussa, jolloin pystyin kertomaan kyselyn tarkoituksen ja merkityksen sekä rohkaisin heitä kysymään, jos kyselyssä ilmenee epäselvyyttä. Muutamalle oppilaalle hyvinvoinninkäsite oli epämääräinen ja he kysyivätkin tarkennusta kysymykseen 4. Muutamalle opettajalle perustelut olivat hankalia ja siihen liittyen kysyttiin, onko pakko perustella vastauksiaan.

Kyselylomakkeet oli täytetty huolellisesti eikä yhtään vastausta tarvinnut hylätä. Aineiston keruutilaisuudessa oppilaat keskittyivät kyselyn täyttämiseen ja kaikilla luokilla meni noin 20 minuuttia vastata kyselyyn. Itse pelkäsin, että oppilaat eivät perustele vastauksiaan. Tämä pelko oli kuitenkin turha, koska yli puolet oppilaista oli perustellut vastauksensa. Oppilaiden perusteluista huomasin, että niihin oli paneuduttu. Uskon, että oppilaat jaksoivat keskittyä vastaamiseen paremmin, koska olin itse henkilökohtaisesti läsnä. Tämän avulla tutkimus sai ”kasvot” eikä se ollut vain joku kysely muiden joukossa.

8 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Kolmella ensimmäisellä kysymyksellä selvitin oppilaiden taustatietoja eli vuosiluokkaa, sukupuolta ja koulukuraattorin luona käyntiä. Kyselyyn osallistui kaksi luokkaa 8. ja 9. vuosiluokalta eli yhteensä neljä luokkaa. Yhteensä kyselyyn vastasi 71 oppilasta, joista 34 vastausta tuli 8. vuosiluokilta ja 37 vastausta puolestaan 9. vuosiluokilta. Poikia kyselyyn osallistui 27 ja tyttöjä 44. Koulukuraattorin luona oli joskus käynyt kaikkiaan 24 (33,8%) oppilasta.

8.1 Hyvinvointi oppilaiden kokemana

Oppilaiden käsitystä hyvinvoinnista kysyin neljännellä kysymyksellä, joka oli avoin. Tähän kysymykseen vastasi kaikkiaan 59 (83,1 %) oppilasta. Kaksi tärkeintä hyvinvoinnin tekijää oppilaiden mielestä olivat perhe ja vanhemmat sekä ystävät. Myös suhteen laatu vanhempiin ja ystäviin oli tärkeä.

”Huolehtivasta/hyvästä perheestä, luotettavista ystävistä, sukulaisista, kodista, koulusta sekä ammattinsa osaavista työntekijöistä nuorten parissa.” H53

”Hyvistä ystävistä, rakastavasta perheestä, harrastuksista.” H57

Perheen ja vanhempien sekä ystävien jälkeen eniten mainintoja saivat ruokavalioon, rahaan sekä harrastuksiin ja vapaa-aikaan liittyvät tekijät.

”Kotioloista, hyvistä kotioloista. En tiedä kuulostaako ihan kamalalta, mutta rahakin saa ihmeitä aikaan, että raha on aika iso tekijä ihan kaikille.” H55

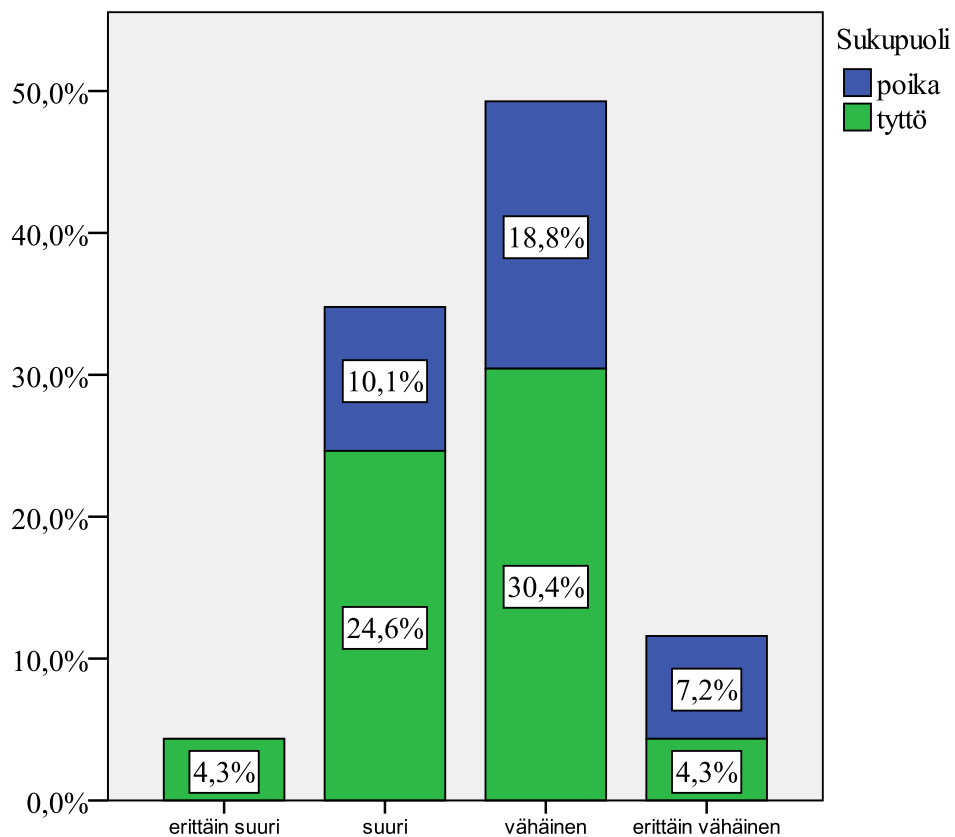
”Liikunnasta, ruokavaliosta, ystävistä, perheestä, onnistumisista jne.” H58

”Hyvästä perheestä, se että on koti, tarpeeksi vaatteita ja ruokaa” H14

Koulukiusaamisen mainitsi neljä oppilasta vastauksessaan. Myös nuorten elinympäristö yleensä ja kouluympäristö mainittiin yhteensä kymmenessä vastauksessa. Yksittäisiä mainintoja vastauksissa saivat mieliala, terveys, lepo, eläimet ja päihdeongelma.

”Ei minkäänlaista kiusaamista ja turvallinen ympäristö. Kaverit ja muut vanhemmat ihmiset+tietenkin omat vanhemmat. Hyvät välit kavereihin ja vanhempiin.” H31

Hyvinvoinnin määrittämisen jälkeen kysyin oppilailta kysymyksellä 5, millaisena he näkevät kuraattorin roolin hyvinvoinnin tukijana (KUVIO 1). Oppilaista 34,7 % koki, että kuraattorin rooli hyvinvoinnin tukijana on suuri. Puolestaan 49,2 % oppilasta koki kuraattorin roolin vähäisenä. Ainostaan kolme oppilasta (4,3%) koki kuraattorin roolin erittäin suurena ja erittäin vähäisenä kahdeksan oppilasta (11,5 %). Pojilla vastauksissaan hieman korostui kuraattorin roolin vähäinen merkitys. Kaksi oppilasta oli jättänyt vastaamatta tähän kysymykseen.

KUVIO 1. Kuraattorin rooli oppilaiden hyvinvoinnin tukijana.

Vastaustaan oli perustellut 60 (84,5 %) oppilasta. Ne oppilaat, jotka olivat valinneet vaihtoehtoista erittäin suuren tai suuren, kokivat kuraattorin ymmärtävän nuoria. Vastauksissa painottui myös se, että kuraattori osaa auttaa ja puhuminen helpottaa omaa oloa.

”Jos muut eivät osaa auttaa niin kuraattori osaa” H1

”Suuri, siksi että nuorten hyvinvointia tukisi joku joka on tietoinen nuorten mielialasta ja ajatuksista.” H53

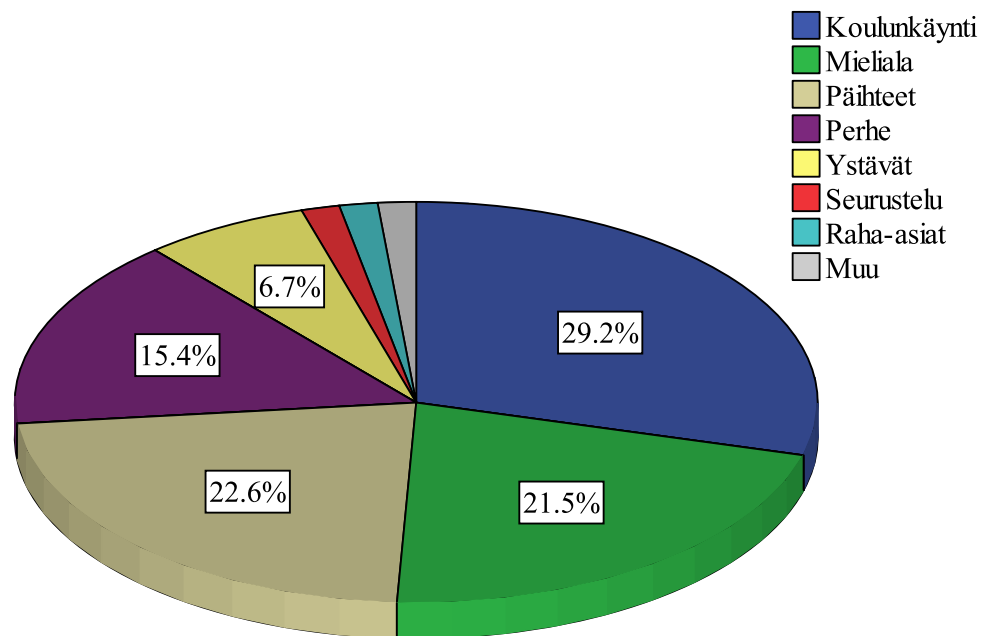
Puolestaan ne, jotka olivat vastanneet vähäinen tai erittäin vähäinen, olivat perustelleet vastaustaan sillä, että moni ei tarvitse kuraattoria tai ei ole itse käynyt kuraattorin luona. Perusteluissa tuli myös ilmi se, että joillekin oli epäselvää kuka koululla toimii kuraattorina.

”Ei sitä mun mielestä kovin moni tarvi, mutta jos joku käy ni se voi auttaa paljon.” H9

”no mun elämässä sillä ei ainakaan oo mitään rooli mutta tietenkin joillaki saattaa olla” H20

”Me emme ole koulussa koskaan kuraattorin kanssa tekemisissä, hyvä kun tiedän kuka on kouluni kuraattori” H24

Kysymyksellä 6 selvitin oppilailta, millä elämän osa-alueilla oppilaat mielestään tarvitsevat eniten kuraattorin tukea (KUVIO 2).

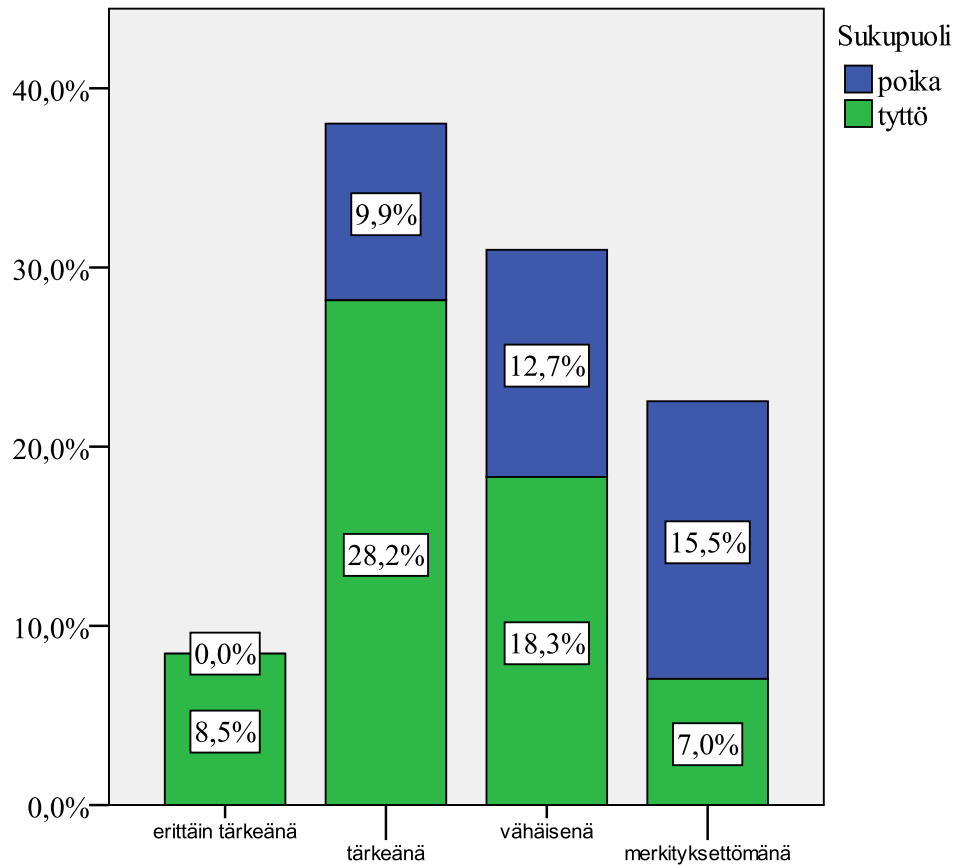
KUVIO 2. Elämän alueet, joissa oppilaat kokevat tarvitsevansa kuraattorin tukea.

Eniten oppilaat kokivat tarvitsevansa kuraattorin tukea koulunkäyntiin (29,2 % %) sekä päihteisiin (22,6 %) ja mielialaan (21,5 %) liittyvissä asioissa. Myös perheen (15,4 %) tukeminen koettiin aika tärkeäksi.

8.2 Oppilaiden ajatukset ja kokemukset koulukuraattorin työstä

Halusin selvittää, miten oppilaat suhtautuvat ja kokevat koululla työskentelevän kuraattorin, jota kysyin kysymyksellä 7. Kuviosta 3 selviää, että oppilaiden kokemukset kuraattorin merkityksestä vaihtelivat lähinnä tärkeän (38,1 %), vähäisen (31 %) ja merkityksettömän (22,5 %) välillä. Erittäin tärkeänä kuraattorin koki kuusi oppilasta (8,5 %), jotka kaikki olivat tyttöjä. Tytöt kokivat yleensä kuraattorin tarjoaman tuen tärkeämpänä kuin pojat.

KUVIO 3. Kuraattorin merkitys oppilaille.

Oppilaista 57 (80,3 %) perusteli valitsemansa vastauksen. Erittäin tärkeänä ja tärkeänä perusteluna oli se, että kuraattorille voi mennä puhumaan huolistaan, jos ei ole ketään muuta henkilöä kenelle puhua tai ei voi vanhemmilleen kertoa murheistaan. Tärkeää oli myös se, että kuraattorilla on vaitiolovelvollisuus ja hänellä on aikaa kuunnella nuoren huolia.

”Kuraattorin työskentely koululla on varmasti nuorille, jotka tarvitsevat tukea ja apua hyvin helpottava ja turvallinen henkilö jolle voi puhua tunteistaan ilman, että olisi pelkoa asian levinneisyydestä (mikä asia sitten ikinä onkaan!)” H51

”Silloin asiat eivät jää vain mielenpäälle vaan niistä voi puhua kuraattorille jos ei ole ketään muuta kenelle puhua.” H14

”Olisi vaikeeta jos ei olisi sellaista ihmistä koulussa jolle puhua ja tietää että asiat ei sen jälkeen lentele muille” H5

”on hyvä tietää, että aina on yksi joka kuuntelee” H57

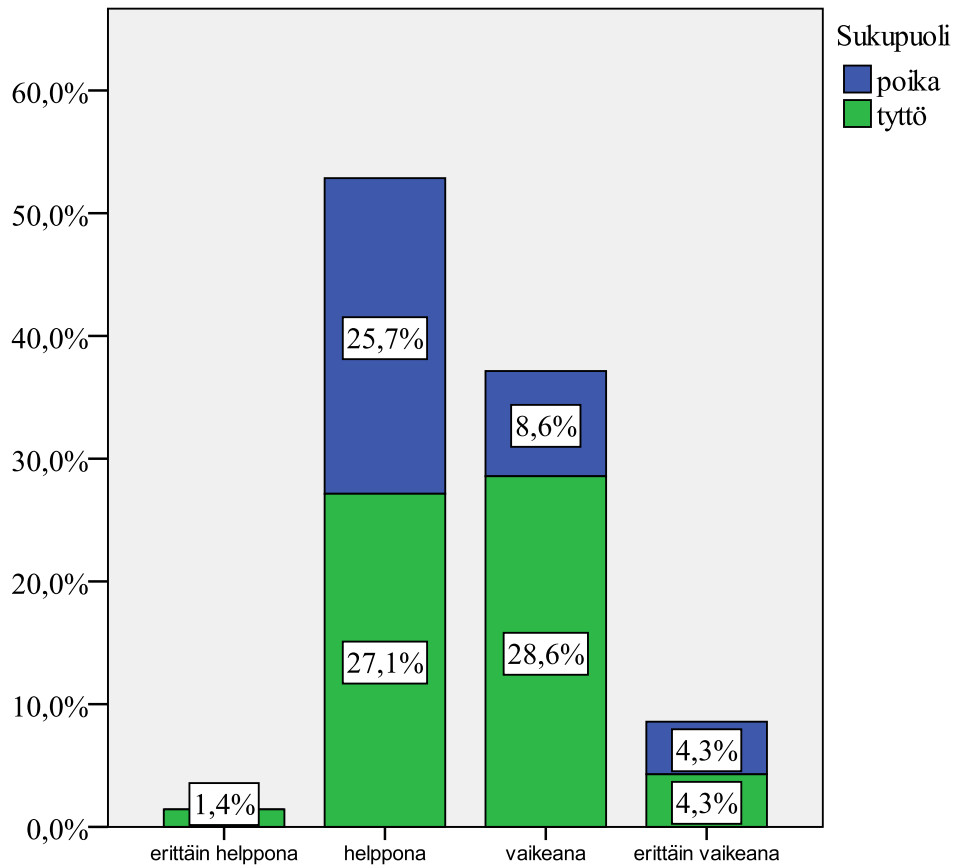
Ne oppilaat, jotka kokivat kuraattorin työskentelyn koululla vähäisenä tai merkityksettömänä, perustelivat valintaansa sillä, että etteivät ole käyneet kuraattorin luona tai kuraattoria ei ikinä näy koululla. He myös kokivat pystyvänsä puhumaan asioistaan paremmin jollekin tutulle henkilölle esimerkiksi omille vanhemmilleen.

”Ei kuitenkaan tule sanottua kaikkia mielummin puhuu kotona vanhemmille” H8

”Ei kuraattoria näe koskaan, enkä tiedä missä hänet voisi tavata.” H52

”Jos minulla olisi ongelma, menisin jollekin tutulle aikuiselle puhumaan siitä, esim. vanhemmat.” H25

Kysymyksellä 8 selvitin, millainen kynnys oppilailla on mennä kuraattorin luokse. Helppona kuraattorin luokse menon koki 52,8 % oppilaista ja puolestaan vaikeana 37,2 % oppilaista. Kuraattorin luokse menon koki erittäin vaikeana kuusi oppilasta (8,6 %) ja erittäin helppona yksi oppilas (1,4 %). Etenkin pojat kokivat yleensä helpompana mennä kuraattorin luokse kuin tytöt. Yksi oppilas oli jättänyt vastaamatta tähän kysymykseen.

KUVIO 4. Kuraattorin luokse meno.

Valintansa oli perustellut 62 (87,3 %) oppilasta. Erittäin helppona tai helppona kuraattorin luokse menoa perusteltiin sillä, että kuraattori on usein paikalla, voi puhua kaikesta ilman pelon tunnetta ja hänellä on vaihtoehtoisuus. Yleisin perustelu oli se, että menee vain kuraattorin luokse. Millaisena kuraattorin luokse meno koettiin, vaikutti myös koulun muun henkilökunnan suhtautuminen asiaan.

”Menee vaan juttelemaan” H19

”Vähän epäilevästi, ainakin alussa se tarvii sen muutaman käynnin ennenku voi puhua oikeesti mistään mitä haluais. Eikä sielläkään voi kaikesta puhua” H55

”Helppona. Koska opettajat varmasti ymmärtäisivät ja antaisivat jonkun tunnin vapaaksi kuraattorilla käynnin ajaksi. Ja kuraattori varmasti järjestäisi mahdollisimman nopeasti aikaa.” H56

*”Kuraattorille meneminen ei ole vaikeaa, ja tieto siitä että kuraattori on vai-
tiolovelvollinen helpottaa varmasti menemistä” H64*

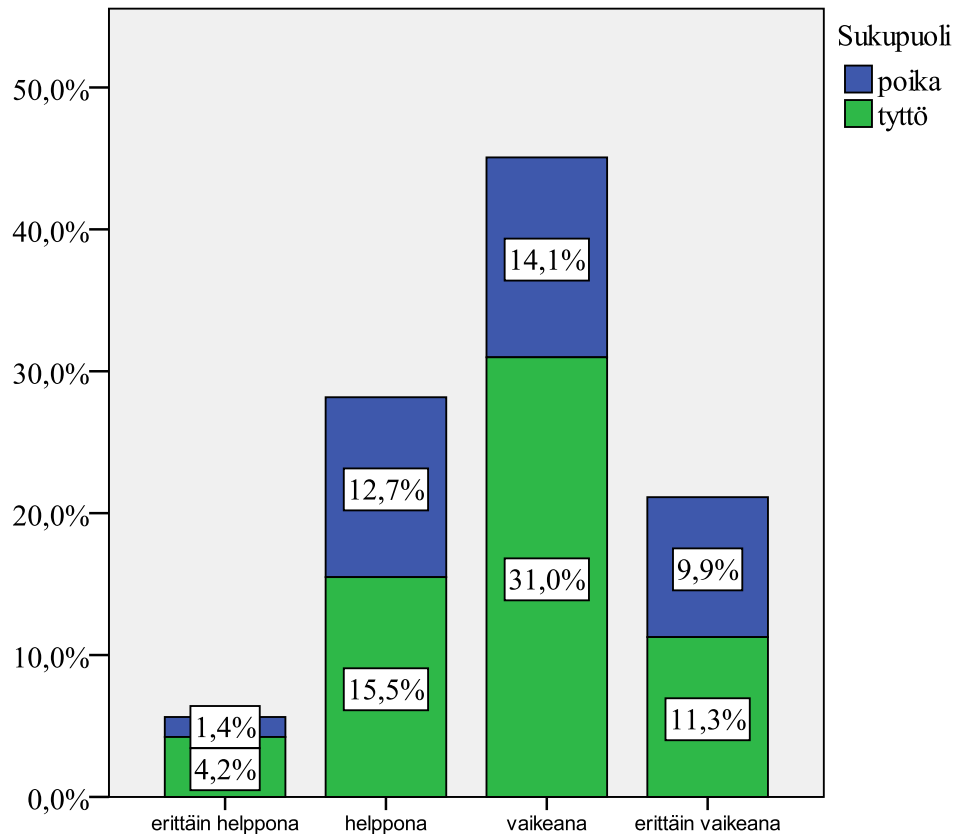
Yleisin perustelu siihen, miksi kuraattorin luokse meno oli vaikeaa tai erittäin vaikeaa, oli se, että kuraattori oli oppilaille tuntematon ihminen. Myös kuraattorin toimenkuva oli epäselvä, jonka vuoksi ei tiedetä, millaisen syyn takia kuraattorin luokse voisi mennä. Kahdes-
sa vastauksessa tuotiin esille pelko siitä, kuinka muut suhtautuisivat. Epävarmuus siitä, että
kertooko kuraattori oppilaan asioista eteenpäin, vaikeutti kuraattorin luokse menoa.

*”Sen takia vaikeana, koska ite en tykkää tuntemattomille välttämättä purkaa
ongelmiani” H66*

*”Kuraattorin luokse on helppo mennä, mutta se ehkä vaivaisi mitä muut ajat-
televat.” H31*

*”Kuraattorille ei ole helppo mennä puhumaan ongelmista koska ne saattavat
välittyä eteenpäin pyynnöistä huolimatta” H10*

Kuraattorin luona oppilas saattaa joutua keskustelemaan hyvinkin henkilökohtaisista asi-
oistaan. Tämän vuoksi halusin selvittää kysymyksellä 10, kuinka oppilaat kokisivat henki-
lökohtaisista asioista puhumisen kuraattorin kanssa.

KUVIO 5. Henkilökohtaisista asioista puhuminen kuraattorille.

Kuviosta 5 selviää, että yleensä oppilaat kokivat henkilökohtaisista asioista puhumisen kuraattorin kanssa vaikeaksi (45,1 %). Oppilaista 28,2 % oli sitä mieltä, että kuraattorille on helppo puhua henkilökohtaisista asioistaan. Puolestaan 21,2 % oppilasta koki erittäin vaikeana henkilökohtaisista asioista puhumisen. Neljä oppilasta (5,6 %) koki henkilökohtaisista asioista puhumisen erittäin helppona. Vastaukset olivat kaikilla oppilalla samansuuntaisia riippumatta sukupuolesta, vuosiluokasta tai koulukuraattorinpalvelun käytöstä.

Kysymyksessä 10 oli 60 (84,5 %) perustelua vastauksille. Oppilaat, joiden mielestä henkilökohtaisista asioista kuraattorille puhuminen olisi erittäin helppoa tai helppoa, perustelivat vastaustaan yleisemmin kuraattorin vaitiolovelvollisuudella. Omista henkilökohtaisista asioista oli helppo puhua myös siksi, että koettiin kuraattorin kuuntelevan ja ymmärtävän. Oppilaat mainitsivat myös oman persoonansa. Osa koki itsensä avoimeksi ja sosiaalisesti persoonaksi, jonka vuoksi kuraattorille puhuminen henkilökohtaisista asioista olisi helppoa.

”Uskon että se ei olisi vaikeaa, koska kuraattori kuuntelee ja auttaa.” H70

”koska tiedän että hän ymmärtää kaiken” H44

”Koska mun mielestä ois aika helppo kertoa sille kaikkee, koska se on oikee asiantuntija” H9

Vaikeana tai erittäin vaikeana henkilökohtaisista asioista puhuminen koettiin useimmiten siksi, että kuraattori oli tuntematon tai oppilas ei halunnut puhua yksityisasiastaan muille. Osalla oppilaista oli myös pelko siitä, että kuraattori kertoo asioista eteenpäin.

”en tunne kuraattoria mitenkään. Olisi helpompaa puhua jollekin tutulle opettajalle” H32

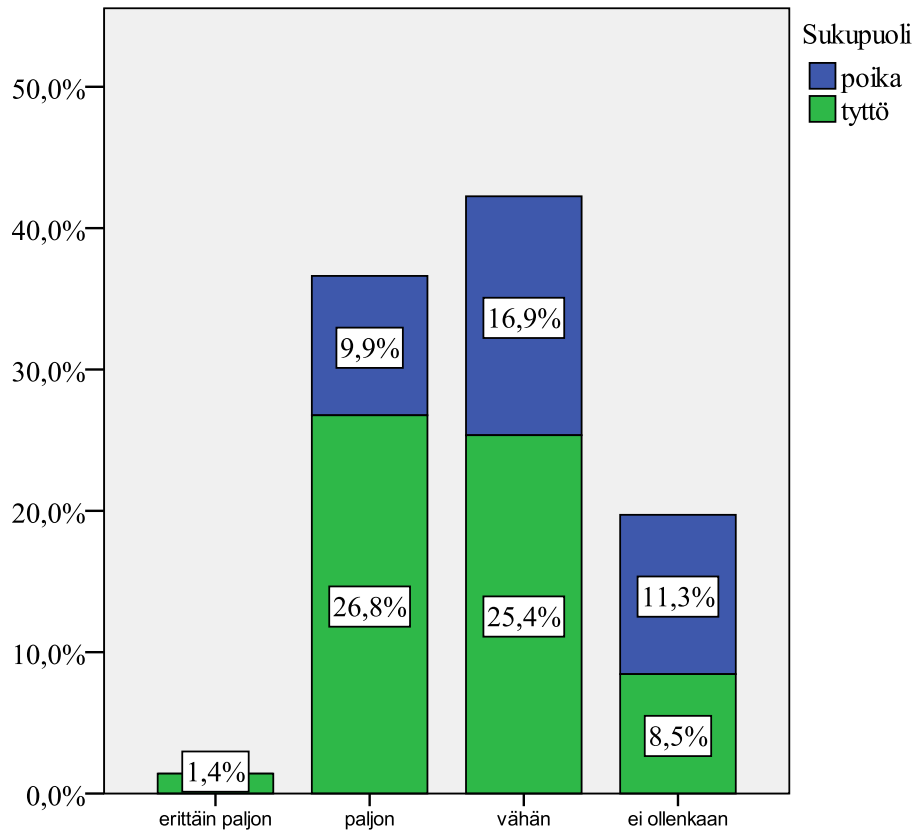
”en tunne kuraattoria. Mielestäni kuraattorin pitäisi jossain tilanteessa esitellä kunnolla itsensä ja kertoa mitä hän tekee ja miksi!” H36

”Jos tiedot leviävät vanhemmille yms..” H10

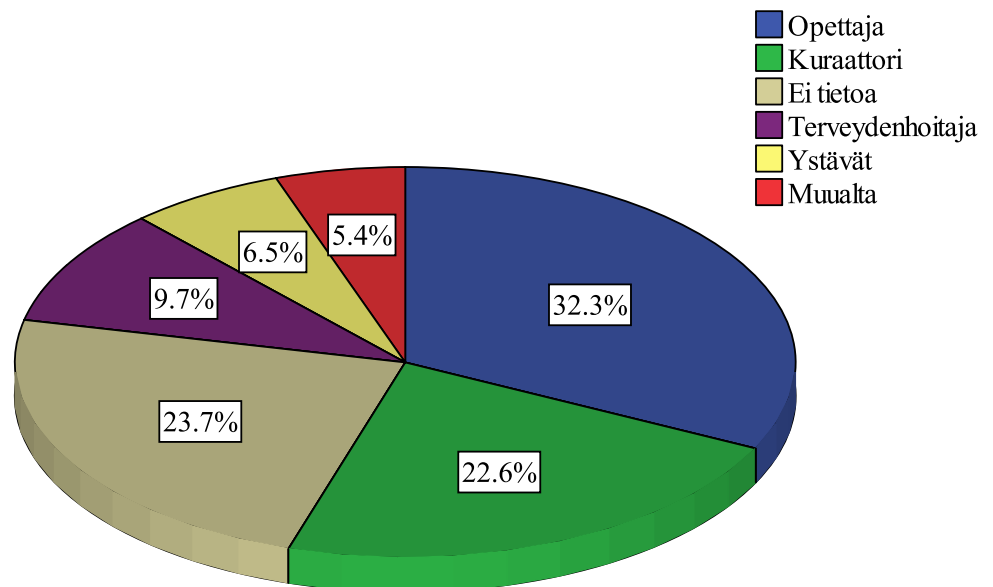
”koska en tykkää puhua tuntemattomille ihmiselle” H65

Jos oppilaalla itsellään on tietoa siitä, millaisissa asioissa hän voi kääntyä kuraattorin puoleen, voi se helpottaa kuraattorin luokse menoa. Kysymyksellä 11 selvitin oppilailta, onko heillä tietoa, millaisissa ongelmissa voi kuraattorilta hakea apua (KUVIO 6). Useimmalla oppilaalla oli mielestään tietoa kuraattorin työstä paljon (36,6 %) tai vähän (42,3). Yksi oppilas (1,4 %) oli sitä mieltä, että hänellä on erittäin paljon tietoa ja 19,7 % oppilaista ei ollut ollenkaan tietoa kuraattorin työstä.

Lisäksi halusin tietää kysymyksellä 12, mistä oppilaat olivat tietonsa saaneet, (KUVIO 7). Eniten oppilaat olivat saaneet tietoa kuraattorin työstä opettajalta (42 %). Kuraattorilta itseltään tietoa olivat saaneet noin 30 % vastanneista. Oppilaista 31 % koki, ettei heillä ollut tietoa kuraattorin työstä. Muualta tietoa oli saatu esimerkiksi lehdistä.

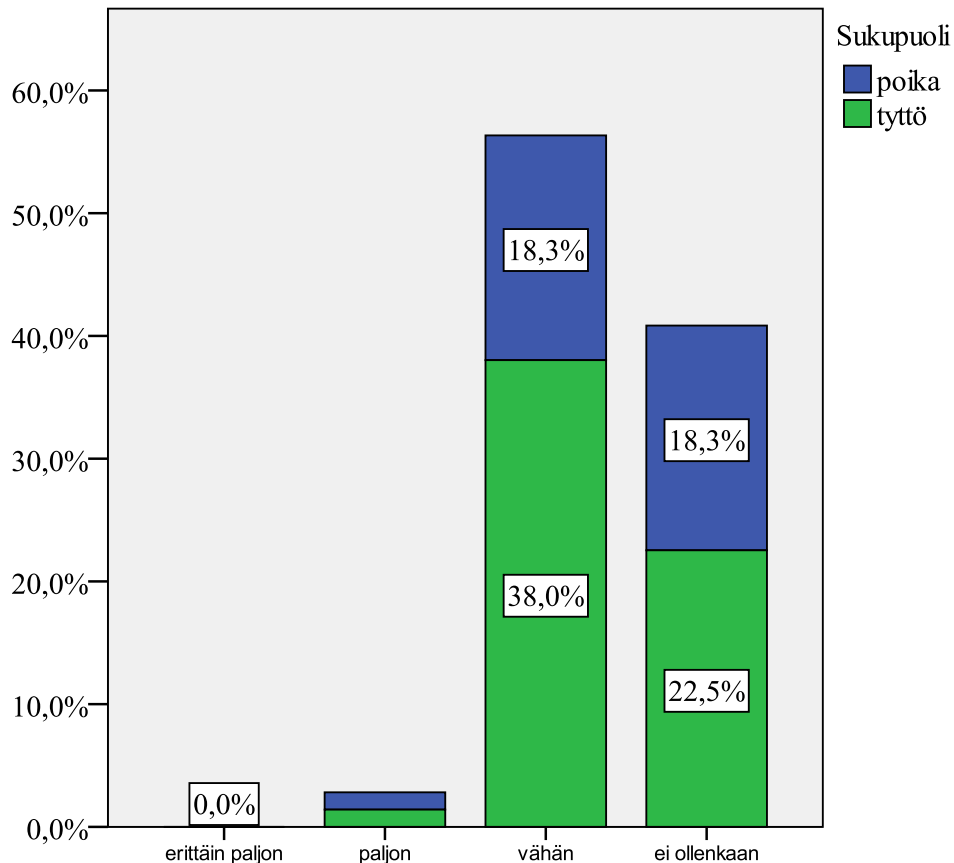
KUVIO 6. Oppilaiden tieto kuraattorin työstä.

KUVIO 7. Oppilaiden tiedonsaanti kuraattorin työstä.

8.3 Koulukuraattorityön laatu ja oppilaiden toiveet työtä kohtaan

Tavoitteena koulukuraattorityössä on se, että kuraattori voisi osallistua esimerkiksi oppitunneille. Kysymyksellä 13 kysyin oppilailta, kuinka paljon he ovat nähneet kuraattoria koulun arjessa.

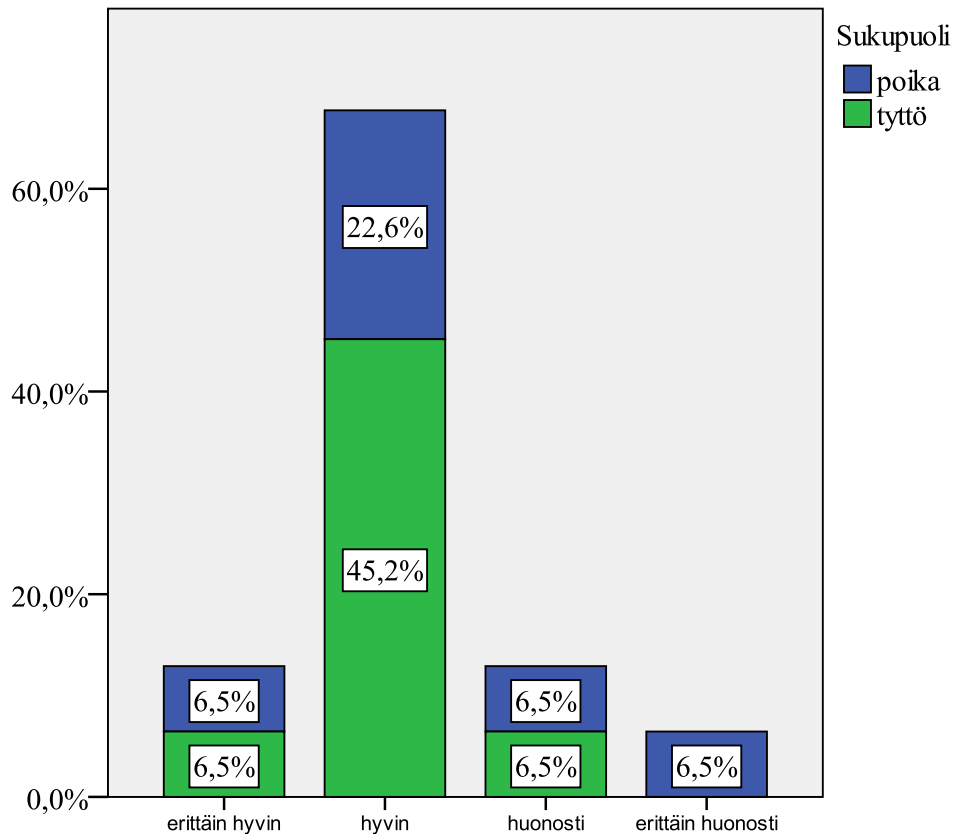
KUVIO 8. Kuraattorin näkyvyys koulun arjessa.

Kuten kuviosta 8 näkyy, vastanneista yli puolet eli 56,3 % oli sitä mieltä, että kuraattori näkyy koulun arjessa vähän. Ei ollenkaan - vaihtoehdon valitsi 40,8 %. Kaksi oppilasta (2,8 %) oli puolestaan sitä mieltä, että kuraattori näkyy paljon. Kysymyksessä 13 oli myös vaihtoehtona erittäin paljon, mutta sitä ei valinnut kukaan kyselyyn osallistuvasta oppilaasta.

Tärkeää koulukuraattoripalvelun laadun kannalta on, että tarvittaessa oppilas pääsee kuraattorin luokse. Tätä selvitin kysymyksellä 14. Kuviosta 9 selviää, että oppilaista 67,8 % oli sitä mieltä, että kuraattorin luokse pääsee tarvittaessa hyvin. Erittäin hyvin vastasi 13 % ja huonosti 13 % oppilaista. Oppilaista 6,5 % oli sitä mieltä, että kuraattorin luo pää-

see erittäin huonosti. Yhdeksän oppilasta jätti vastaamatta tähän kysymykseen, mutta he olivat perustelleet vastaamatta jättämisensä. Perusteluissaan he ilmoittivat, etteivät ole käyttäneet kuraattorin palveluita, eivätkä näin ollen osaa sanoa, miten kuraattorin luokse tarvittaessa pääsee.

KUVIO 9. Oppilaiden kokemus kuraattorin luokse pääsystä.

Yhteensä 55 (77,5 %) oppilasta oli perustellut valintansa. Ne oppilaat, jotka olivat valinneet erittäin hyvin tai hyvin olivat perustelleet vastaustaan esimerkiksi sillä, että kuraattori on omalla koululla ja kuraattori järjestää tarvittaessa oppilaalle aikaa.

”Jos tarvitsisin kuraattorin tukea, uskon että sinne pääsee helposti” H12

”Jos kuraattori sattuu oleman paikalla” H47

”Koulumme kuraattori järjestää aikaa aina kun on paikalla!” H39

Huonosti- tai erittäin huonosti- vaihtoehdon valinneet oppilaat perustelivat puolestaan sillä, että ei tiedä, miten kuraattori on paikalla. Lisäksi vastauksissa tuli ilmi se, että oppilaat haluaisivat päästä kuraattorin luokse mahdollisimman pian, kun oppilaalla ilmenee ongelmia.

”En tiedä. Tästä ei ole paljon informoitu.” H57

”Aina annetaan joku aika esim. ensi viikolle, juuri kun olisi puhuttavaa sillä hetkellä.” H23

Kysymyksellä 9 kartoitin sitä, mitkä tekijät helpottavat kuraattorin luokse menoa. Yhdeksäs kysymys oli avoin ja siihen vastasi 56 (78,9 %) oppilasta. Tärkein tekijä oppilaiden mielestä oli se, että kuraattori on luotettava ja hänellä on vaitiolovelvollisuus. Tärkeää oli myös se, että kuraattori ymmärtää nuoria sekä oppilaan kokema turvallisuuden tunne. Ystävien positiivinen tuki oli sellainen tekijä, joka helpottaa kuraattorin luokse menoa. Oppilaat toivoivat, että kuraattori tekisi itseään ja omaa työtään tutuksi pitämällä esimerkiksi oppitunteja.

”Ymmärtäväinen, kuunteleva, luotettava kuraattori, jonka kanssa on turvallista mennä juttelemaan.” H27

”Tieto siitä että siellä ei tuomita, usko siihen että siellä osataan auttaa ja juuri vaitiolovelvollisuus” H15

”Kuraattorit voisivat vaikka pitää jotain oppitunteja, vähän niinkö on oppilaanohjaajan tunteja.” H66

”Se että kuraattori on ystävällinen, ymmärtäväinen ja aidosti halukas auttamaan ihmisiä ja varsinkin nuoria.” H59

”Se helpottaisi jos tietäisi missä kuraattorin voisi tavata. Olisi hyvä, jos kuraattori kävisi vaikka luokassa ja kertoisi vähän itsestään.” H52

9 JOHTOPÄÄTÖKSET TUTKIMUSTULOKSISTA

Oppilaiden vastaukset olivat samansuuntaisia riippumatta taustatekijöistä kuten sukupuolesta, vuosiluokasta tai kuraattorin luona käynneistä. Muutaman kysymyksen kohdalla oli eroja sukupuolten välillä. Oppilaat jakautuivat monessa kysymyksessä kahteen ryhmään. Ne, jotka pitivät tärkeänä sitä, että koululla työskentelee kuraattori, kokivat myös kuraattorin roolin hyvinvoinnin tukijana suureksi. Ne oppilaat, joille kuraattori oli merkityksetön, eivät myöskään nähneet kuraattorilla suurta roolia hyvinvoinnin tukijana. Nuorten hyvinvoinnissa korostuivat perhe ja ystävät, jotka ovatkin nuorten elämässä tärkeitä tekijöitä.

Allardt jakaa hyvinvoinnin elintason (having), yhteisyyssuhteisiin (loving) ja itsensä toteuttamiseen (being). Perhe ja ystävät kuuluvat yhteisyyssuhteisiin (loving). Allardtin teorian mukaan yksilön pitää saada kokea, että hänestä pidetään ja välitetään. Kun yksilö myös saa osoittaa muille ihmisille välittämistä ja pitämistä, ovat yhteisyyssuhteet silloin symmetrisiä.. (Allardt 1976, 43; 50.) Neljännen kysymyksen kohdalla, jossa oppilaat saivat kirjoittaa, mistä heidän hyvinvointinsa koostuu, korostui ystävien ja perheen kohdalla suhteen laatu. Luotettava, hyvä ja huolehtiva perhe sekä ystävät tukivat hyvinvointia.

Saamieni tulosten mukaan eniten kuraattorin tukea oppilaat kokivat tarvitsevansa mielialaan, koulunkäyntiin ja päihteisiin liittyvissä asioissa. Väitöskirjassaan Pirkko Sipilä-Lähdekorpi selvitti kuraattoreiden näkemystä siitä, millaisissa asioissa oppilaat tarvitsevat kuraattoria. Hyvin suuri syy kuraattorin tarpeeseen oli oppilaan koulunkäyntiin liittyvät syyt. Viime vuosina kuraattoreita oli alkanut työllistää entistä enemmän esimerkiksi päihteet ja mielenterveysongelmat. (Sipilä- Lähdekorpi 2004, 7-8; 118-119; 121.)

Koulukuraattorin asiakkaiksi oppilaat voivat ohjautua esimerkiksi käyttäytymiseen liittyvissä syissä, joita ovat poissaolot koulusta, uhmakkuus, sääntöjen rikkominen, keskittymisvaikeudet, motivaation puute ja väkivaltainen käyttäytyminen. Sosiaalisista suhteista kuraattorin luokse hakeudutaan kiusaamisen ja kaverisuhdeongelmien vuoksi. Oppilaan perhetilanteessa olevia ongelmia voivat olla esimerkiksi perheväkivalta, päihteiden käyttö, kasvatukseen liittyvät asiat ja perherakenteen muutokset. Tunne-elämään liittyvissä asioissa korostuu oppilaiden ahdistuneisuus, pelot, masentuneisuus, alakuloisuus sekä arkuus ja jännittäminen. (Sosiaaliportti 2010.)

Monessa vastauksessa tuli ilmi, että kuraattorin työ oli monelle oppilaalle epäselvä. Melkein kaikki oppilaat kokivat, että kuraattoria näkyy koulun arjessa vähän tai ei ollenkaan. Oppilaat toivoivatkin, että kuraattori olisi enemmän esillä koulussa kuten pitämällä oppitunteja tai käymällä välillä kertomassa itsestään ja työstään oppilaille. Ne oppilaat, jotka kokivat vaikeaksi kuraattorille menon ja hänelle puhumisen henkilökohtaisista asioista, perustelivat vastaustaan sillä, että he eivät oikein tiedä kuka kuraattori on. Jos kuraattorilla olisi aikaa osallistua koulun yhteisiin tapahtumiin ja oppitunneilla, tulisi kuraattorin työ oppilaille tutuksi ja sitä kautta oppilaiden olisi helpompi itse hakea tukea kuraattorilta vaikeuksiinsa.

Samansuuntaisia vastauksia sosiaalityön pro- gradu tutkimuksessaan on saanut myös Sanna Puotinen (2008). Puotisen tutkimuksessa oppilaat kokivat, että kuraattorin läsnäolo koululla on tärkeää. Jos kuraattori tapaisi kaikkia oppilaita säännöllisesti, tulisi hän nuorille tutuksi. (Puotinen 2008, 45; 55.)

Oppilaat olivat saaneet eniten tietoa kuraattorin työstä opettajilta eli opettajilla on suuri rooli tiedon jakamisessa. Lisäksi opettajan myönteinen suhtautuminen siihen, jos oppilas joutuu olemaan oppitunnilta pois kuraattorin luona käymisen vuoksi, helpotti se oppilaan kuraattorin luokse menoa. Koko kouluyhteisöllä on merkitystä siihen, miten oppilaat kokevat koulukuraattorityön.

Opinnäytetyössään Outi Niemi (2001) selvitti, voivatko nuoret puhua henkilökohtaisista asioistaan kuraattorille. Oppilaista 22,6 % vastasi yleensä aina tai useimmiten. Harvoin tai ei koskaan vastasi 76% oppilaista. Perusteluinaan oppilaat olivat maininneet kuraattorin olevan vieras tai nuoren asiat eivät kuulu kuraattorille. (Niemi 2001, 73.) Omassa opinnäytetyössäni erittäin helppona tai helppona henkilökohtaisista asioista puhumisen koki 33,8 % vastanneista ja vaikeana tai erittäin vaikeana 66,2 %. Saamani tulokset ovat samansuuntaisia Niemen saamien tulosten kanssa. Oppilaat kuitenkin kokivatkin saamieni tulosten mukaan kuraattorin luokse menon hieman helpompana kuin Niemen tekemässä tutkimuksessa.

Koulukuraattorityön laadun kriteereinä voidaan pitää eettisten periaatteiden noudattamista, asiakasnäkökulman huomioimista, järjestelmän avoimuutta, saatavuutta, vaikuttavuutta

sekä sisäistä ja ulkoista toimivuutta. Toimivuuteen voi esimerkiksi sisältyä vuorovaikutus tai tunneilmasto asiakassuhteessa tai työyhteisössä. Eettinen näkökulma painottuu varsinkin silloin, kun asiakastyö on psykososiaalista, moniammatillista ja lapsen etuun pyrkivää. Jotta asiakas voisi luottaa koulukuraattoriin, tulee kuraattorin suhtautua asiakkaaseen ja tämän tilanteeseen osaavasti, arvostavasti, luottamuksellisesti, oikeudenmukaisesti ja noudattaa työssään lainsäädäntöä. Eettisesti osaava koulukuraattori kykenee toimimaan luotettavasti, johdonmukaisesti ja vilpittömästi. Läsnäolo on erittäin merkittävä eettisyyden osa. Keskittymällä asiakkaan tilanteeseen voidaan välittää asiakkaalle, että häntä arvostetaan (Wallin 2011, 118; 125-127.)

Oppilaiden vastauksissa tuli ilmi se, että oppilaat pelkäävät omien asioiden leviämisestä muille joko omille vanhemmille, muille viranomaisille tai yleensä koulun sisällä muille oppilaille, jos he käyvät kuraattorin luona. Tärkeänä oppilaat kokivat kuraattorin vaitiolovelvollisuuden. Myös Puotisen tutkimuksessa oppilaat pitivät tärkeänä sitä, että kuraattoriin voi luottaa (Puotinen 2008, 55.) Joskus kuraattorin työssä tulee tilanteita, että oppilaan asioista joudutaan kertomaan eteenpäin esimerkiksi lastensuojeluun liittyvissä asioissa. Muutamissa vastauksissa tuli esille, että oppilas oli pettynyt siihen, että hänen asioitaan oli jouduttu viemään eteenpäin vasten oppilaan omaa tahtoa.

Arvioitaessa laatua tietoa tulisi kerätä asiakkailta esimerkiksi siitä, kuinka he haluavat itseään kohdeltavan, odotuksia ja tarpeita sekä missä asioissa palveluissa on onnistuttu. (Holma 2003, 12-14.) Silloin kun oppilas tai hänen perheensä arvioi kuraattorityön laatua, vaikuttaa siihen merkittävästi oppilaan tai hänen perheensä ja kuraattorin välinen vuorovaikutus. (Wallin 2011, 121.)

Oppilaat kokivat, että kuraattori aidosti kuuntelee ja ymmärtää nuoria ja heidän elämäänsä. Lisäksi kuraattori saattoi olla oppilaille ainoa turvallinen aikuinen, jolle voi kertoa omista asioistaan ja huolistaan luottamuksellisesti. Oppilaiden vastauksissa tuli ilmi myös kokemus siitä, että kuraattorin luokse pääsee hyvin. Tarvittaessa oppilaiden mielestä koulukuraattori järjestää aikaa hyvinkin nopeasti, jos tilanne sitä vaatii.

Laadukkaan koulukuraattoripalveluiden kannalta merkittävää on palvelun saatavuus. Koko koulukuraattorityötä on sävyttänyt aina resurssien puute. Niin yksilöiden kuin yhteiskunnan ongelmien ongelmat ovat lisääntyneet, mutta kuitenkin kuraattoreiden määrä ei ole lisäänty-

nyt samassa suhteessa. Tavoitteena on, että yhtä kuraattoria kohden olisi 500 oppilasta ja/tai enintään kolme koulua, joka on Koulukuraattorit - Skolkuratorer ry:n suositus. (Sipilä- Lähdekorpi 2006, 30; Gråsten-Salonen 2008.) Länsipuiston yläkoulun kuraattorin vastuulla on yhteensä neljä koulua, joissa on yhteensä noin 1150 oppilasta (Wikström, E. 2011).

10 POHDINTA

Minulle oli ihan opintojeni alusta asti selvä, että haluan tehdä opinnäytetyöni aiheesta, joka liittyy nuoriin. Nuorten lisäksi itseäni on aina kiinnostanut mielenterveys sekä ihmisten auttaminen ja tukeminen ongelmatilanteissa. Usein psyykkinen pahoinvointi näkyy yksilössä myös fyysisenä oireiluna ja siksi on tärkeä huomioida psyykkinen puoli yksilössä. Näiden tekijöiden innoittaman kiinnostuini koulukuraattorin työstä ja halusin lähteä tekemään opinnäytetyöni siihen liittyen.

Tein opinnäytetyöni yksin, minkä vuoksi oman aikataulun suunnittelu oli helppoa. Pystyin työstämään opinnäytetyötäni silloin, kun minulle itselleni parhaiten sopi. Opinnäytetyön prosessin aikana tuli välillä vastaan tilanteita, jolloin olisi ollut työparista hyötyä. Työparin kautta olisi tullut erilaisia näkökulmia ja olisi voinut jonkun kanssa pohtia, mikä on opinnäytetyön kannalta esimerkiksi oleellista teorian tietoa.

Nuorten pahoinvointi on puhuttanut ihmisiä paljon 2000- luvulla, joka johtuu osittain Suomessa tapahtuneista kahdesta kouluammuskeluista. Myös 2000- luvulla ollut lama vaikuttaa nuoriin ja sen vaikutukset tulevat näkyviin vasta vuosien päästä. Vaikka nuorten hyvinvointi on yleensä ottaen parantunut, niin ne, jotka voivat huonosti voivat entistä huonommin. Pahoinvointi keskittyy samoihin yksilöihin. Esimerkiksi perheen sisällä olevat ongelmat heijastuvat nuoreen. Nuori voi alkaa oireilla perheen ongelmia koulussa häiriökäyttäytymisellä ja motivaation puutteella. Vapaa-ajallaan nuori voi oireilla pahaa oloaan runsaalla päihdeiden käytöllä ja väkivaltaisella käyttäytymisellä. Nuoren heikko koulumenestys peruskoulussa heikentää mahdollisuuksia saada jatkokoulutuspaikkaa. Ilman ammattitutkintoa on hyvin vaikea saada töitä, joka voi johtaa taloudellisiin vaikeuksiin sekä mielenterveys- ja päihdeongelmiin.

Nykyään puhutaan sosiaali- ja terveystalalla paljon ennaltaehkäisevästä työstä ja siihen tulisi panostaa entistä enemmän voimavaroja. Koulukuraattorin työn tulisi painottua ennaltaehkäisevään työhön, mutta käytännössä siihen ei kuitenkaan kuraattoreilla ole paljonkaan aikaa käytettävänä vaan heidän työnsä on lähinnä korjaavaa. Juuri ennaltaehkäisevällä työllä pystyttäisiin vaikuttamaan ajoissa syntyviin ongelmiin ja ehkäisemään niiden syvenymistä sekä ehkäisemään niiden siirtymistä aikuisuuteen. Maailmalla sekä suomalaisessa

yhteiskunnassa tapahtuvat muutokset vaikuttavat perheiden arkeen. Perheen vaikeudet heijastuvat perheessä eläviin lapsiin ja nuoriin. Poliittisilla päätöksillä voidaan tukea lapsiperheiden arkea. Ennaltaehkäisemällä perheiden vaikeuksia ja ongelmia sekä tukemalla nuorten koulunkäyntiä, voidaan vaikuttaa siihen, että nuoret voivat aikuisuudessakin hyvin.

Itselläni oli entuudestaan hieman tietoa kuraattorin työstä, mutta opinnäytteen myötä tietämykseni on syventynyt. Olen saanut huomata, että kuraattorin työ vaatii monipuolista osaamista ja tietämystä sekä lisäksi tulee pystyä työskentelemään monenlaisissa verkostoissa. Koulukuraattorin kiireinen aikataulu tuo omat haasteensa työlle. Koska yhteiskunta muuttuu ja siinä mukana elävät nuorten vaikeudet, niin kuraattorin työhön ei luultavasti koskaan ole täysin valmis vaan omaa ammattitaitoa tulee muokata yhteiskunnan muutosten mukana. Kun olen itse ollut yläasteella, niin koulussani ei ole ollut silloin vielä koulukuraattoria. Tästä syystä en voi pohtia saamiani tuloksia omaan silloiseen ajatusmaailmaani, joka olisi oman henkilökohtaisen kasvun kannalta ollut mielenkiintoista.

Saamieni tulosten mukaan kuraattorin rooli ja työ koululla oli monelle oppilaalle epäselvä. Tästä syystä mielestäni voisi olla hyödyllistä järjestää esimerkiksi teemapäiviä eri kouluilla tai kirjallista materiaalia nuorille. Näiden avulla nuoret saisivat informaatiota kuraattorin työstä. Uskon, että tiedon lisääminen kuraattorin työstä madaltaa nuorten kynnystä hakea tukea kuraattorilta elämän solmukohdissa. Kouluissa suuret ryhmäkoot voivat aiheuttaa sen, ettei esimerkiksi opettaja välttämättä huomaa yksittäisen oppilaan psykososiaalisia ongelmia. Siksi onkin tärkeää, että nuori uskaltaisi hakea myös itse tarvittaessa tukea.

LÄHTEET

- Aaltonen, M. & Ojanen, T. & Vihunen, R. & Vilén, M. 1999. Nuoren aika. 2., uudistettu painos. Porvoo: WSOY.
- Allardt, E. 1976. Hyvinvoinnin ulottuvuuksia. Juva: WSOY.
- Ammattieettinen lautakunta. 2005. Arki, arvot, elämä, etiikka sosiaalialan ammattilaisen eettiset ohjeet. Pdf- tiedosto. Saatavissa:
http://www.talentia.fi/files/1649_Etiikkaopas2005.pdf. Luettu 31.7.2011.
- Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 22.9.2000/812. Www-dokumentti. Saatavissa:
[http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2000/20000812?search\[type\]=pika&search\[pika\]=laki%20sosiaalihuollon%20asiakkaan%20asemasta%20ja%20oikeuksista](http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2000/20000812?search[type]=pika&search[pika]=laki%20sosiaalihuollon%20asiakkaan%20asemasta%20ja%20oikeuksista). Luetti 1.10.2011.
- Lastensuojelulaki 13.4.2007/417. Www-dokumentti. Saatavissa:
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417>. Luettu 1.10.2011.
- Gråsten-Salonen, H. 2008. Koulukuraattorien eli koulun sosiaalityöntekijöiden mitoituksista. Www- dokumentti. Saatavissa:
<http://www.talentia.fi/files/273/KoulukuraattorienmitoituksestaHG-S25.2.2008.doc> . Luettu 23.10.2011.
- Heikkilä, T. 2008. Tilastollinen tutkimus. 7., uudistettu painos. Helsinki: Edita.
- Holma, T. 2003. ITE2- Opas uudistuneen itsearviointi- ja laadunhallintamenetelmän käyttöön. Helsinki: Suomen kuntaliitto.
- Ihalainen, J. & Kettunen, T. 2006. turvaverkko vai trampoliini. Sosiaaliturvan mahdollisuudet. Helsinki: WSOY.
- Jyväskylän ammattikorkeakoulu. 2009. Terveys, hyvinvointi ja jaksaminen. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.jamk.fi/opiskelijoille/opinto-opas/palvelut/terveysjahyvinvointipalvelut>. Luettu 18.4.2010.
- Laine, A. & Ruishalme, O. & Salervo, S. & Sivén, T. & Välimäki, P. 2009. Opi ja ohjaa sosiaali- ja terveysalalla. 8. uudistettu painos. Helsinki: WSOY.
- Laine, A. & Ruishalme, O. & Salervo, S. & Sivén, T. & Välimäki, P. 1999. Opi ja ohjaa sosiaali- ja terveysalalla. 4.-6. painos. Helsinki: WSOY.
- Myllyniemi, S. 2008. Tilasto-osio. Teoksessa Autio, M. & Eräranta, K. & Myllyniemi, S. (toim.) Polarisoituva nuoruus. Nuorten elinolot vuosi- kirja. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, Nuorisosiain neuvottelukunta, Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus.

Niemi, O. 2001. ”Joskus on hyvä saaha puhua jonku kaa”. Kyselytutkimus kokkolalaisille nuorille heidän elämänvaiheestaan. Sosiaalialan opinnäytetyö. Keski-Pohjanmaan Ammatikorkeakoulu.

Nuorten hyvinvointi ja monialainen yhteistyö. 2011. Toim. Aaltonen, K. Tallinna: Tietosanom Oy.

Puotinen, S. 2008. ”Jos olisin koulukuraattori...”. Yhdeksäsluokkalaisten näkemyksiä koulun sosiaalityöstä. Sosiaalityön pro gradu-tutkielma. Kokkolan yliopistokeskus Chydenius. Pdf- tiedosto. Saatavissa:
https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/18389/URN_NBN_fi_jyu-200805071440.pdf?sequence=1. Luettu 11.8.2011.

Pörhölä, M. 2008. Koulukiusaaminen nuoren hyvinvointia uhkaava tekijä- miten käy kiusatun ja kiusaajan vertaissuhteille? Teoksessa Autio, M. & Eräranta, K. & Myllyniemi, S. (toim.) Polarisoituva nuoruus. Nuorten elinolut- vuosikirja. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, Nuorisosiain neuvottelukunta, Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämiskeskus.

Raunio, K. 1995. Sosiaalipolitiikan lähtökohdat. Tampere: Gaudeamus.

Sen, A. 1993. Capability and Well-Being. Teoksessa Nussbaum, M. & Sen, A. (toim.) The Quality of Life. New York: Oxford University Press.

Sipilä-Lähdekorpi, P. 2004. ”Hirveesti tekijänsä näköistä”. Koulukuraattorin työ peruskoulun yläluokilla. Tampere: Oy FINN LECTURA ab.

Sipilä-Lähdekorpi, P. 2006. Ristiriitoja ja onnistumisia. Koulukuraattorin työ Suomessa. Teoksessa Sosiaalipedagoginen sosiaalityö koulussa. Helsinki: Oy FINN LECTURA ab.

Sosiaaliportti. 2010. Oppilashuolto ja koulun sosiaalityö. Www-dokumentti. Saatavissa:
http://www.sosiaaliportti.fi/fi-fi/lastensuojelunkasikirja/tyoprosessi/ehkaiseva_lastensuojelu/toimintamuotoja/oppilashuolto_ja_koulun_sosiaalityo/#otsikko3. Luettu 5.6.2011.

Sosiaali- ja terveysministeriö ja Stakes. 2002. Kouluterveydenhuolto 2002, opas kouluterveydenhuollolle, peruskouluille ja kunnille. Stakes, oppaita 51. Pdf- tiedosto. Saatavissa:
http://www.stakes.fi/verkkajulkaisut/muut/Oppaita51_2002.pdf. Luettu 30.9.2010.

Sosiaali- ja terveysministeriö, Stakes & Suomen kuntaliitto. 1999. Sosiaali- ja terveydenhuollon laadunhallinta 2000- luvulle. Valtakunnalliset suositukset. Pdf- tiedosto. Saatavissa: <http://www.stakes.fi/verkkajulkaisut/muut/laadunhallinta2000.pdf>. Luettu 7.8.2011.

Summa, H. 1995. Laatuajattelu julkisella sektorilla. Teoksessa Anttonen, E. & Helakorpi, S. (toim.) 1995. Laatu koulussa. Juva: WSOY.

Taskinen, S. 2007. Katsaus lasten ja nuorten palvelujen kehitykseen. Teoksessa Heikkilä, M. & Lahti, T. (toim.) Sosiaali- terveydenhuollon palvelukatsaus 2007. Helsinki: Stakes.

Tilus, P. 2004. Pelistä pois? Huolehtivan koulun haaste. Juva: PS- Kustannus.

Wallin, A. 2011. Sosiaalityö koulussa. Avaimia hyvinvointiin. Helsinki: Tietosanoma.

Wikström, E. 2011. Länsipuiston yläkoulun koulukuraattori. Puhelinkeskustelu 7.10.2011.

Mia Jänkä

**KOULUKURAATTORI NUORTEN HYVINVOINNIN TUKI-
JANA: Kyselytutkimus erään kokkolalaisen yläkoulun 8. ja 9.
luokan oppilaille.**

**Tutkimussuunnitelma
KESKI-POHJANMAAN AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaaliala
Huhtikuu 2011**

SISÄLLYS

JOHDANTO	3
1 TUTKIMUKSEN TAVOITE	4
2 TEORIA TAUSTA JA KÄSITTEET	5
3 AIKAISEMMAT TUTKIMUKSET	7
4 AINEISTO JA MENETELMÄT	8
LÄHTEET	9

JOHDANTO

Nuoruus on elämänvaihe, jonka läpikäymiseksi osa nuorista tarvitsee koulukuraattorin tukea. Laadukkaalla koulukuraattorityöllä voidaan ennaltaehkäistä monia nuoren ongelmien syventymistä ja vaikeutumista. Valitettavasti koulukuraattorin työ kouluissa sisältää paljon korjaavaa työtä, koska ennaltaehkäisevään työhön ei jää aikaa.

Opinnäytetyössäni tulen tutkimaan kuinka nuoret kokevat ja mitä he toivovat koulukuraattoripalveluilta. Tulen tekemään opinnäytetyöni yläkoulun oppilaille Länsipuiston koululla. Opinnäytetyöni on määrällinen perinteinen tutkimus, jonka tulen toteuttamaan kyselylomakkeella. Kyselylomake on puolistrukturoitu eli se sisältää sekä suljettuja että avoimia kysymyksiä.

Aiheen valintaan vaikutti suuresti oma kiinnostukseni koulukuraattorin työtä kohtaan sekä nuorten parissa työskentely. Koulukuraattorit tekevät kouluissa tärkeää ja haasteellista työtä, jossa eteen tulee onnistumisten myötä myös pettymyksiä, koska kaikkia nuoria koulukuraattori ei voi auttaa. Koulukuraattorin työ on monipuolista, jota tehdään yhteistyössä nuoren ja hänen perheensä kanssa, koulun muun henkilöstön sekä muiden viranomaisten kanssa. Koulukuraattorin luokse nuorta ei voi pakottaa. Siksi onkin tärkeää, että koulukuraattorin luokse olisi mahdollisimman matala kynnyks mennä hakemaan apua, jotta nuori saisi ongelmiinsa ajoissa apua.

Pääkäsitteenä opinnäytetyössäni on nuorten hyvinvointi, jonka tarkastelemiseksi hyödynnän Erik Allardt'n ja Amartya Senin hyvinvointi teorioita. Allardt jakaa tarpeet kolmeen ulottuvuuteen, joita ovat elintaso, yhteisyysuhteet ja itsensä toteuttamisen tarpeet. Senin määritelmässä hyvinvointi syntyy toiminnoista sekä toiminnan mahdollisuuksista. Muita käsitteitä ovat koulukuraattorin työ ja koulukuraattoripalvelun laatu.

1 TUTKIMUKSEN TAVOITE

Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää kuinka koulukuraattori voi tukea nuorten hyvinvointia ja kuinka palveluita tulisi kehittää, jotta ne vastaisivat nuorten tarpeisiin. Jotta kuraattorinpalveluita voitaisiin tulevaisuudessa kehittää sellaisiksi, että ne vastaisivat nuorten tarpeisiin, tarvitaan palveluiden käyttäjien mielipiteitä. Selvitän yläkoulun oppilaiden ajatuksia ja näkemyksiä koulukuraattorin palveluista sekä millaisiksi oppilaat haluaisivat koulukuraattorinpalveluita kehittää. Laadukkailla ja nuorten tarpeisiin vastaavilla kuraattoripalveluilla voidaan ennaltaehkäistä ja tukea nuorten hyvinvointia. Tutkimuksessani en keskity vain niihin, jotka ovat käyttäneet koulukuraattorinpalveluita, vaan tarkastelen aihetta yleisesti oppilaiden näkökulmasta.

Tutkimuksella haen vastauksia seuraaviin ongelmiin:

- Mistä nuorten hyvinvointi koostuu?
  - Millainen rooli koulukuraattorilla on nuorten hyvinvoinnin tukijana?
  - Minkälaisissa asioissa nuoret kokevat voivansa kääntyä kuraattorin puoleen?

- Millaisena nuoret kokevat koulukuraattoripalvelut?
  - Mitä nuoret toivovat koulukuraattorin työltä?
  - Mitkä tekijät edistävät koulukuraattorin luokse hakeutumista?

2 TEORIA TAUSTA JA KÄSITTEET

Opinnäytetyössäni käsitteitä ovat nuorten hyvinvointi, koulukuraattorin työ ja koulukuraattoripalvelun laatu. Mistä tekijöistä hyvinvointi koostuu, tarkastelen Erik Allardtin ja Amartya Senin hyvinvointiteorioiden kautta.

Käsitteenä terveys ja hyvinvointi ovat lähellä toisiaan. Ne määrittelevät joltain osin sitä, mitä edellytyksiä hyvään elämään tarvitaan. Sosiaalihuollossa terveyden sijaan on totuttu käyttämään hyvinvoinnin käsitettä. Hyvinvointia pidetään sosiaalihuollossa terveyden yläkäsitteenä. (Laine & Ruishalme & Salervo & Sivén & Välimäki 2009, 121.)

Erik Allardtin (1976) mukaan hyvinvointi on tila, jossa keskeiset tarpeet on mahdollista saada tyydytettyä. Allardt jakaa tarpeet kolmeen ulottuvuuteen, joita ovat elintaso, yhteisyyssuhteet ja itsensä toteuttamisen tarpeet. Yhteiskunnan ja elinolosuhteiden muuttuminen muuttaa myös näitä kolmea tarvetta. Hyvinvointia voidaan tarkastella myös toiminnan eli saavutusten kautta. Amartya Senin (1997) määritelmässä hyvinvointi syntyy toiminoista sekä toiminnan mahdollisuuksista. Hyvinvointia toteutetaan voimavarojen eli resurssien avulla, joita ovat esimerkiksi opinnot, osaaminen ja ystävät. (Laine ym. 2009, 124.)

Koulussa kuraattoreiden vastuulla on koulun sosiaalityö. Tavoitteena on tukea oppilaiden sosiaalista hyvinvointia, myönteistä kokonaiskehitystä ja koulunkäyntiä sekä edistää koko kouluyhteisön hyvinvointia. (Kouluterveydenhuolto 2002, opas kouluterveydenhuollolle, peruskouluille ja kunnille 2002, 111.) Nuoret elävät yhteiskunnassa, joka on muutoksia täynnä. Muuttuva yhteiskunta luo nuorille uusia mahdollisuuksia, mutta tuo eteen myös haasteita ja riskejä. (Aaltonen, Ojanen, Vihunen & Vilén 1999, 40.) Kuraattoreiden mielestä oppilaiden perusongelmat ovat pysyneet samoina, mutta ongelmat ovat syventyneet ja vaikeutuneet. Eniten kuraattoreita työllistävät oppilaiden häiriökäyttäytyminen ja luvattomat poissaolot. (Sipilä-Lähdekorpi 2004, 7)

Sosiaali- ja terveysalalla on yleistynyt laatutyö, laadun kehittäminen sekä laatuajattelu. Pääideana laatuajattelussa on työn tekeminen entistä paremmin, Laadun perusta on asiakaslähtöisyydessä. Siinä otetaan huomioon käyttäjien tarpeet ja voimavarat. Asiakastyössä tulisi olla selvillä toiminnan perusajatus eli mitä tehdään ja miksi. (Ihalainen & Kettunen 2006, 51.)

3 AIKAISEMMAT TUTKIMUKSET

Omassa opinnäytetyössäni tulen hyödyntämään Pirkko Sipilä-Lähdekorven (2004) väitöskirjaa ”Hirveesti tekijänsä näköistä”, jossa käsitellään koulukuraattorin työtä peruskoulun yläluokilla. Väitöskirjassa tarkastellaan myös postmodernin yhteiskunnan vaikutuksia koulukuraattorin työhön.

Puotisen Sannan sosiaalityön pro gradu- tutkimuksessa ”Jos olisin koulukuraattori...” selvitettiin millaista koulun sosiaalityön tulisi olla nuorten mielestä. Omassa opinnäytetyössäni tarkoitukseni on selvittää nuorten ajatuksia siitä, millaiseksi he haluaisivat kehittää koulukuraattorin työtä. Saamia tuloksia voin verrata Puotisen saamiin tuloksiin.

Lisäksi voin osittain hyödyntää Outi Niemen (2001) opinnäytetyötä ”Joskus on hyvä saaha puhua jonku kaa”, jossa on nuorilta esimerkiksi selvitetty voisivatko he puhua koulukuraattorille henkilökohtaisista asioistaan.

4 AINEISTO JA MENETELMÄT

Opinnäytetyöni tulee olemaan määrällinen tutkimus. Tutkimusaineiston tulen keräämään puolistrukturoidulla kyselylomakkeella eli siinä on sekä suljettuja että avoimia kysymyksiä. Kyselylomakkeen tulen tekemään yhdessä Länsipuiston koulukuraattorin kanssa.

Työn tilaajana on Länsipuiston koulu. Kysely tulee kattamaan osan Länsipuiston yläkoulun 8. ja 9. vuosiluokilta. Kummaltakin vuosiluokalta valitaan sattumanvaraisesti kaksi ryhmä, joka osallistuu tutkimukseen eli otos on noin 70-80 oppilasta.

Tulen itse olemaan läsnä aineistonkeruussa, jotta voin itse kertoa tutkimuksen tavoitteesta. Jos kyselylomakkeesta tai tutkimuksesta syntyy nuorille kysymyksiä, voin varmistua olemalla itse paikalla siitä, että heidän mahdollisiin kysymyksiin vastataan oikein.

LÄHTEET

Aaltonen, M. & Ojanen, T. & Vihunen, R. & Vilén, M. 1999. Nuoren aika. 2., uudistettu painos. Porvoo: WSOY.

Kouluterveydenhuolto 2002, opas kouluterveydenhuollolle, peruskouluille ja kunnille. 2002. Sosiaali- ja terveysministeriö ja Stakes. Stakes, oppaita 51. Pdf- tiedosto. Saatavissa: http://www.stakes.fi/verkojulkaisut/muut/Oppaita51_2002.pdf. Luettu 30.9.2010.

Laine, A. & Ruishalme, O. & Salervo, S. & Sivén, T. & Välimäki, P. 2009. Opi ja ohjaa sosiaali- ja terveysalalla. Helsinki: WSOY.

Niemi, O. 2001. ”Joskus on hyvä saaha puhua jonku kaa”. Kyselytutkimus kokkolalaisille nuorille heidän elämänvaiheestaan. Opinnäytetyö. Keski-Pohjanmaan Ammattikorkeakoulu.

Puotinen, S. 2008. ”Jos olisin koulukuraattori...”. Yhdeksäsluokkalaisten näkemyksiä koulun sosiaalityöstä. Sosiaalityön pro gradu-tutkielma. Kokkolan yliopistokeskus Chydenius. Pdf- tiedosto. Saatavissa: https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/18389/URN_NBN_fi_jyu-200805071440.pdf?sequence=1. Luettu 11.4.2010.

Sipilä-Lähdekorpi, P. 2004. Hirveesti tekijänsä näköistä. Koulukuraattorin työ peruskoulun yläluokilla. Tampere: Tammer-Paino oy.

KYSELY

Hei!

Olen sosionomiopiskelija Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulusta hyvinvoinnin ja kulttuurin yksiköstä. Teen opinnäytetyötä, jossa tutkin nuorten käsityksiä ja toiveita koulukuraattorin työtä kohtaan sekä sen merkitystä nuorten hyvinvoinnille.

Opinnäyteyöni tekemiseen tarvitsen Sinun apuasi ja siksi toivonkin, että vastaisit kyselyyn. Kysely on luottamuksellinen ja vastauksia tullaan käyttämään ainoastaan opinnäytetyössäni.

Kiitos vastauksestasi!

Mia Jänkä, sosionomiopiskelija

---

1. Millä vuosiluokalla olet?

- a) 8 lk
- b) 9 lk

2. Sukupuoli?

- a) poika
- b) tyttö

3. Oletko joskus käynyt kuraattorin luona?

- a) kyllä
- b) ei

4. Mistä tekijöistä nuorten hyvinvointi mielestäsi koostuu?

---

5. Millainen rooli kuraattorilla on mielestäsi nuorten hyvinvoinnin tukijana?

- a) erittäin suuri
- b) suuri
- c) vähäinen
- d) erittäin vähäinen

6. Millä elämän alueilla nuoret mielestäsi tarvitsevat eniten kuraattorin tukea? Valitse 3 tärkeintä.

- a) perhe
- b) ystävät
- c) seurustelu
- d) mieliala
- e) koulunkäynti
- f) päihteet
- g) raha-asiat
- h) muu, mikä? _____

7. Millaisena koet sen, että koulullasi työskentelee kuraattori, jolta voit tarvittaessa hakea tukea ongelmiisi?

- a) erittäin tärkeänä
- b) tärkeänä
- c) vähäisenä
- d) merkityksettömänä

8. Jos sinulla tulisi elämässäsi tilanne, että tarvitsisit kuraattorin tukea, millaisena kokisit kuraattorin luokse menon?

- a) erittäin helppona
- b) helppona
- c) vaikeana
- d) erittäin vaikeana

9. Millaiset tekijät mielestäsi helpottavat kuraattorin luokse menoa?

---

10. Henkilökohtaisista asioistani puhuminen koulukuraattorille olisi minusta

- a) erittäin helppoa
- b) helppoa
- c) vaikeaa
- d) erittäin vaikeaa

11. Mielestäni minulla on tietoa siitä, millaisissa asioissa voin hakea kuraattorilta tukea?

- a) erittäin paljon
- b) paljon
- c) vähän
- d) ei ollenkaan

12. Mistä olet saanut tietoa kuraattorin työstä?

- a) kuraattorilta
- b) terveydenhoitajalta
- c) opettajalta
- d) ystäviltä
- e) muualta, mistä? _____
- f) ei ole tietoa kuraattorin työstä

13. Mielestäni kuraattori näkyy koulun arjessa (esim. oppitunnit, koulun yhteiset tilaisuudet)?

- a) erittäin paljon
- b) paljon
- c) vähän
- d) ei ollenkaan

14. Mielestäni kuraattorin luokse tarvittaessa pääsee?

- a) erittäin hyvin
- b) hyvin
- c) huonosti
- d) erittäin huonosti

-KIITOS!-

KESKI-POHJANMAAN AMMATTIKORKEAKOULU
MELLERSTA ÖSTERBOTTENS YRKESHÖGSKOLA

OPINNÄYTETYÖSOPIMUS

<p>Opinnäytetyön alustava aikataulu (pvm:t kuukauden tarkkuudella)</p> <p>Aloituspalaveri (ohjaaja, työn tekijä, työelämäohjaaja) [1/2011] Toteutussuunnitelman esittäminen [11/2010] Välikirjoitus [ ] Ohjaajan tarkastus ja/tai loppupalaveri [10/2011] Opinnäytetyön hyväksyttäväksi jättäminen [10/2011] Opinnäytetyön seminaariesitys [11/2011] Kypsyyskoe [12/2011]</p>
<p>Toimeksiantajan yhteystiedot (yritys, yhteyshenkilön nimi, osoite, puhelin, sähköposti)</p> <p>Länsipuiston koulu, Eija Wikström, Torikatu 41 A, 67100 KOKKOLA, 06-8289831 tai 044 7809170</p>
<p>Tämä sopimus on laadittu kolmena kappaleena. Sopimuskappaleet toimitetaan opinnäytetyön tekijälle, toimeksiantajalle sekä työn ohjaajalle. Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulun opiskelija sitoutuu tekemään toimeksiantajan toimeksiannosta edellä mainitusta aiheesta opinnäytetyön _____mennessä.</p> <p>Toimeksiantaja sitoutuu antamaan opiskelijan käyttöön työssä tarvittavaa tietoa sekä arvioimaan opinnäytetyön valmistuttua sen hyödynnettävyyttä toiminnassaan. Toimeksiantaja maksaa materiaali-, postitus-, matka- ym. mahdolliset kulut laskun mukaan. Toimeksiantaja voi maksaa opinnäytetyön tekijälle palkan.</p> <p>Tämän sopimuksen osapuolet ovat velvolliset pitämään salassa kaiken, mitä he toimeksiannon yhteydessä ovat saaneet tietoonsa asioista, joita voidaan pitää toisen sopijapuolen liikesalaisuutena. Opinnäytetyö käydään läpi ammattikorkeakoulun opinnäytetyöseminaarissa ja se on julkinen asiakirja. Toimeksiantajan tulee erikseen pyytää työn salausta.</p> <p>Ammattikorkeakoulu ei vastaa opinnäytetyön tekijän mahdollisesti aiheuttamasta haitasta tai vahingosta.</p>
<p>Päiväys 11.4.2011</p>
<p>Työelämäohjaajan allekirjoitus Eija Wikström</p>
<p>Opiskelijan allekirjoitus Lina Järvelä</p>
<p>Opinnäytetyön ohjaajan allekirjoitus Kersti Peltola</p>

KESKI-POHJANMAAN AMMATTIKORKEAKOULU
MELLERSTA ÖSTERBOTTENS YRKESHÖGSKOLA

OPINNÄYTETYÖSOPIMUS

Opinnäytetyön tekijä/t Mia Jänkä	Aloituspäivämäärä 12.12.2009
Koulutusohjelma Sosiaaliala	Yksikkö Hyvinvoinnin ja kulttuurin yksikkö, Kokkola
Koulutusohjelman yliopettaja Pirjo Forss-Pennanen	Ehdotus opinnäytetyön ohjaajaksi Kerstin Peltonen
Opinnäytetyön työnimi (aihe) Koulukuraattori nuorten hyvinvoinnin tutijana: Kyselytutkimus erään kokkolalaisen yläkoulun 8. ja 9. luokan oppilaille	
Tutkimusongelma/kehittämistehtävä 1. Mistä nuorten hyvinvointi koostuu? • Millainen rooli koulukuraattorilla on nuorten hyvinvoinnin tutijana? • Minkälaisissa asioissa nuoret kokevat voivansa kääntyä kuraattorin puoleen 2. Millaisena nuoret kokevat koulukuraattori-palvelut? • Mitä nuoret toivovat koulukuraattorin työltä • Mitkä tekijät edistävät koulukuraattorin luokse hakutumista?	
Opinnäytetyön tavoite ja rajaustutkimustulokset Tarkoituksena selvittää kuinka koulukuraattori voi tukea nuorten hyvinvointia ja kuinka palveluita tulisi kehittää, jotta ne vastaisivat nuor- ten tarpeisiin	

KESKI-POHJANMAAN AMMATTIKORKEAKOULU
MELLERSTA ÖSTERBOTTENS YRKESHÖGSKOLA

TUTKIMUSLUPA-ANOMUS

Organisaatio, jolle anomus osoitetaan Länsipuiston koulu

Vastuhenkilö organisaatiossa Eija Wikström

Tutkimushuvan anoja(t) Mia Jänkä

Osoite

Puhelin

Sähköpostiosoite

Tutkimuksen nimi Koulukuraattori nuorten hyvinvoinnin tukijana: Kyselytutkimus erään kokkolalaisen yläkoulun 8. ja 9. luokan oppilaille

Tutkimuksen tarkoitus Selittää kuinka kuraattori voi tukea nuorten hyvinvointia ja kuinka palveluita tulisi kehittää, jotta ne vastaisivat nuorten tarpeisiin.

Tutkimuksen kohderyhmä Länsipuiston koulun 8. ja 9. luokan oppilaat (yhteensä 4 luokkaa)

Aineiston keruun arvioitu ajankohta Toukokuu 2011

Tutkimusmenetelmä Kyselytutkimus

Tutkimussuunnitelma hyväksytty 5 / 4 20 11

Tutkimuksen ohjaaja Lisette Piikonen

Lupa myönnetään

paikka Kokkola aika 15 / 4 20 11

anomuksen mukaisesti muutosehdotuksin hylätty

Luvanmyöntäjän allekirjoitus Peter

LIITTEET Tutkimussuunnitelma
 Kysely/haastattelulomake
 Muut liitteet, mikä

KOKKOLAN KAUPUNKI
 Sivistyskeskus

 Viranhaltija ja virka-asema
 Johnson Peter
 Sivistysjohtaja

VIRANHALTIJAPÄÄTÖS
 Tutkimusluvat

 Päivämäärä / pykälä
 15.04.2011 / § 146

1

Asia	TUTKIMUSLUPA / Mia Jänkä	
Päätös ja sen perustelut	Sosionomiopiskelija Mia Jänkälle myönnetään tutkimuslupa hänen opinnäytetyötään ("Koulukuraattori nuorten hyvinvoinnin tukijana") varten. Kohde-ryhmänä Länsipuiston koulun 8. ja 9. luokan oppilaita (yht. neljä luokkaa). Tutkimusaineiston kerääminen toteutetaan perinteisen kyselylomakeen muodossa toukokuussa 2011.	
Allekirjoitus	Sivistysjohtaja 	
Oikaisuvaatimus-oikeus	Päätökseen tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen. Oikaisuvaatimuksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianomainen) sekä kunnan jäsen.	
Oikaisuvaatimusviranomainen	Opetus- ja kasvatustalautakunta	
Oikaisuvaatimusaika ja sen alkaminen	Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Kunnan jäsenten katsotaan saaneen päätöksestä tiedon kun pöytäkirja on asetettu yleisesti nähtäväksi. Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä, saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana.	
Oikaisuvaatimuksen sisältö ja toimittaminen	Oikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi vaatimus perusteluineen ja se on tekijän allekirjoitettava. Oikaisuvaatimus on toimitettava oikaisuvaatimusviranomaiselle ennen oikaisuvaatimusajan päättymistä.	
Päätöksen nähtäväksi asettaminen	Päivämäärä	
Tiedoksianto asianosaiselle	☐ Lähetyt tiedoksi kirjeellä Annettu postin kuljetettavaksi, pvm / tiedoksiantaja	Asianosainen Mia Jänkä
	☐ Luovutettu asianosaiselle Päivä, pvm	Asianosainen
	Tiedoksiantajan allekirjoitus ja virka-asema	Vastaanottajan allekirjoitus
	<i>Peter Johnson, sivistysjohtaja</i>	
	☐ Muulla tavoin, miten	
Lisätietoja		
Litteet		
Sisäinen jakelu		

 Postiosoite / Postadress:
 PL 43 / PB 43
 67101 KOKKOLA / KARLEBY

 Käyntiosoite / Besöksadress:
 Kaupungintalo / Stadshuset
 Kauppatori 5 / Salutorget 5

 Puhelin / Telefon:
 (06) 826 9111
 Fax: (06) 8269 389

 S-posti / E-post:
 etunimi.sukunimi@kokkola.fi
 tomann.etemamn@kokkola.fi

 Internet:
 www.kokkola.fi

KYSELY

Hei!

Olen sosionomiopiskelija Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulusta hyvinvoinnin ja kulttuurin yksiköstä. Teen opinnäytetyötä, jossa tutkin nuorten käsityksiä ja toiveita koulukuraattorin työtä kohtaan sekä sen merkitystä nuorten hyvinvoinnille.

Opinnäytetyöni tekemiseen tarvitsen Sinun apuasi ja siksi toivonkin, että vastaisit kyselyyn. Kysely on luottamuksellinen ja vastauksia tullaan käyttämään ainoastaan opinnäytetyössäni.

Kiitos vastauksestasi!

Mia Jänkä, sosionomiopiskelija

---

1. Millä vuosiluokalla olet?

- c) 8 lk
- d) 9 lk

2. Sukupuoli?

- c) poika
- d) tyttö

3. Oletko joskus käynyt kuraattorin luona?

- c) kyllä
- d) ei

4. Mistä tekijöistä nuorten hyvinvointi mielestäsi koostuu?

---

5. Millainen rooli kuraattorilla on mielestäsi nuorten hyvinvoinnin tukijana, perustele vastauksesi?

- e) erittäin suuri
- f) suuri
- g) vähäinen
- h) erittäin vähäinen

Perustelut:

---

6. Millä elämän alueilla nuoret mielestäsi tarvitsevat eniten kuraattorin tukea? Valitse 3 tärkeintä.

- i) perhe
- j) ystävät
- k) seurustelu
- l) mieliala
- m) koulunkäynti
- n) päihteet
- o) raha-asiat
- p) muu, mikä? _____

7. Millaisena koet sen, että koulullasi työskentelee kuraattori, jolta voit tarvittaessa hakea tukea ongelmiisi, perustele vastauksesi?

- e) erittäin tärkeänä
- f) tärkeänä
- g) vähäisenä
- h) merkityksettömänä

Perustelut:

---

8. Jos sinulla tulisi elämässäsi tilanne, että tarvitsisit kuraattorin tukea, millaisena kokisit kuraattorin luokse menon, perustele vastauksesi?

- e) erittäin helppona
- f) helppona
- g) vaikeana
- h) erittäin vaikeana

Perustelut:

---

9. Millaiset tekijät mielestäsi helpottavat kuraattorin luokse menoa?

---

10. Henkilökohtaisista asioistani puhuminen kuraattorille olisi minusta, perustele vastauksesi

- e) erittäin helppoa
- f) helppoa
- g) vaikeaa
- h) erittäin vaikeaa

Perustelut:

---

11. Mielestäni minulla on tietoa siitä, millaisissa asioissa voin hakea kuraattorilta tukea?

- e) erittäin paljon
- f) paljon
- g) vähän
- h) ei ollenkaan

12. Mistä olet saanut tietoa kuraattorin työstä?

- g) kuraattorilta
- h) terveydenhoitajalta
- i) opettajalta
- j) ystäviltä
- k) muualta, mistä? _____
- l) ei ole tietoa kuraattorin työstä

13. Mielestäni kuraattori näkyy koulun arjessa (esim. oppitunnit, koulun yhteiset tilaisuudet)?

- e) erittäin paljon
- f) paljon
- g) vähän
- h) ei ollenkaan

14. Mielestäni kuraattorin luokse tarvittaessa pääsee?

- e) erittäin hyvin
- f) hyvin
- g) huonosti
- h) erittäin huonosti

Perustelut:

-KIITOS-